

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälsoskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att hälsoskyddslagen ändras.

Enligt förslaget lindras bestämmelserna om tillsynsplaner och tillsynsprogram genom att obligatoriska krav i fråga om planeringen av och innehållet i dem slopas i lagen. Anmälningförfarandet enligt hälsoskyddslagen ändras så att den kommunala myndighetens skyldighet att fatta beslut med anledning av anmälan slopas. Dessutom preciseras anmälningförfarandet enligt hälsoskyddslagen så att det motsvarar övrig lagstiftning om miljö- och hälsoskyddet.

Det föreslås att bestämmelserna om kvaliteten på och kontrollen av hushållsvatten ändras för genomförande av ändringarna i dricksvattendirektivet. Dessutom lindras bestämmelserna genom att man slopar kravet på att små anläggningar som levererar hushållsvatten ska godkännas av de kommunala myndigheterna, så att de i stället omfattas av ett anmälningförfarande.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

RP 124/2016 rd

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET	3
1.1 Programmet och planen för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet.....	3
1.2 Verksamhet som är anmälningspliktig enligt hälsoskyddslagen	5
1.3 Bestämmelserna om hushållsvatten i hälsoskyddslagen	8
2 FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	9
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
3.1 Ekonomiska konsekvenser	10
3.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	11
3.3 Konsekvenser för miljön och hälsan	12
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
DETALJMOTIVERING	13
1 LAGFÖRSLAG	13
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	23
3 IKRAFTTRÄDANDE	23
LAGFÖRSLAG	24
Lag om ändring av hälsoskyddslagen	24
BILAGA	31
PARALLELLEXT	31
Lag om ändring av hälsoskyddslagen	31

MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

1.1 Programmet och planen för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet

Miljö- och hälsoskyddet syftar till att skydda människor och djur mot sådana faktorer i livsmiljön som medför skada för hälsan. Lagstiftning om miljö- och hälsoskydd är hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), veterinärvårdslagen (765/2009) och tobakslagen (693/1976).

Social- och hälsovårdsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet ansvarar inom sina respektive verksamhetsområden för den högsta ledningen av den allmänna planeringen och tillsynen över miljö- och hälsoskyddet.

De centrala ämbetsverken, som är underställda ministerierna, har till uppgift att inom sina verksamhetsområden styra verkställigheten och övervakningen av miljö- och hälsoskyddslagarna i hela landet. Till de centrala ämbetsverken hör Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och Livsmedelssäkerhetsverket (Evira).

De kommunala myndigheterna övervakar och verkställer samtliga miljö- och hälsoskyddslagar. Regionförvaltningsverket styr och övervakar inom sitt eget verksamhetsområde den kommunala tillsynen.

Bestämmelser om organiseringen av de uppgifter som regleras i de ovannämnda lagarna finns också i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Enligt den lagen ska skötseln av miljö- och hälsoskyddsuppgifterna ordnas i kommunen eller som ett samarbete mellan flera kommuner så att personalresurser motsvarande minst 10 årsverken sköter uppgifterna och så att verksamheten har en enda ledning (kommunens kollegiala organ).

År 2006 fogades till samtliga miljö- och hälsoskyddslagar bestämmelser (t.ex. hälsoskyddslagens 4 a § och livsmedelslagens 47 §) om att de centrala ämbetsverken inom miljö- och hälsoskyddet ska utarbeta ett gemensamt riksomfattande tillsynsprogram och därutöver sektorsvisa tillsynsprogram. Målet för det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet var att för alla förvaltningsområden skapa gemensamma principer och målsättningar för styrningen av den tillsyn som kommunerna verkställer. Målet för de sektorsvisa tillsynsprogrammen var att styra utarbetandet av tillsynsplanerna i kommunerna.

I samband med översynen togs i lagarna in bestämmelser om skyldighet för kommunerna att utarbeta tillsynsplaner. Syftet med de kommunala tillsynsplanerna var att öka planmässigheten i den regelbundna tillsynen och effektivisera verkställandet av tillsynen.

Enligt bestämmelserna (exempelvis hälsoskyddslagens 6 § och livsmedelslagens 48 §) ska kommunerna vid utarbetandet av sina tillsynsplaner beakta de riksomfattande tillsynsprogrammen.

Närmare bestämmelser om riksomfattande tillsynsprogram finns i statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011) och närmare bestämmelser om kommunala tillsynsplaner i statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006).

Utifrån en beredning i en arbetsgrupp bestående av sakkunniga från de centrala ämbetsverken har de centrala ämbetsverken utarbetat ett gemensamt riksomfattande tillsynsprogram. I det

RP 124/2016 rd

gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet har man tagit in de allmänna principerna för genomförandet av den kommunala tillsynen över miljö- och hälsoskyddet samt de prioriteringar man kommit överens om för varje programperiod. Utarbetandet av det gemensamma tillsynsprogrammet har förenhetligat de sektorsvisa tillsynsprogrammen och därmed också styrningen av tillsynen, även om de sektorsvisa tillsynsprogram som de centrala ämbetsverken utarbetar fortfarande till sitt innehåll i rätt hög grad avviker från varandra.

De tillsynsplaner som kommunerna utarbetar har ofta haft det riksomfattande tillsynsprogrammet som utgångspunkt, och därför har lokala, riskbaserade tillsynsbehov inte alltid beaktats i dem. Detta trots att det riksomfattande tillsynsprogrammet har ansetts vara överdimensionerat med hänsyn till kommunernas tillsynsresurser.

I den effektivitetsrevisionsberättelse för miljö- och hälsoskyddet som Statens revisionsverk gav ut 2014 konstaterade revisionsverket att det råder en obalans mellan styrningen av verksamhetens innehåll och styrningen av resurserna. Inom den differentierade förvaltningsmodellen för centralförvaltningen får kommunerna anvisningar från flera olika ministerier och centrala ämbetsverk. Det rör sig om ett mer allmänt identifierat problem i styrningen av den kommunala sektorn, men man ansåg att missförhållandet accentueras särskilt i styrningen av miljö- och hälsoskyddet.

Utifrån observationerna vid revisionen konstaterade Statens revisionsverk också att miljö- och hälsoskyddet i kommunerna styrs med hjälp av orealistiska tillsynsmål. Detta anser man att har lett till trovärdighets- och legitimitetsproblem på lokal nivå. Trots bristen på resurser verkar det som om tillsynen på lokal nivå kan genomföras relativt bra, även om man inte har nått målen enligt den plan som görs upp på basis av det riksomfattande tillsynsprogrammet. I effektivitetsrevisionsberättelsen ansåg Statens revisionsverk att den riksomfattande styrningen i viss utsträckning har avskilts från förfarandena och resurserna inom kommunsektorn. Utredningen visar att de bestämmelser som gäller den kommunala tillsynsplanen skulle kunna upphävas för att på så sätt minska kommunens planeringsuppgifter.

Enligt det strategiska regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering ska kommunernas kostnader minskas med en miljard euro. Detta ska ske bl.a. genom att rapporter, planer och program som fastställs i speciallagstiftning som gäller kommunerna sammanslås till ett enda program som gäller under en fullmäktigeperiod samt genom att tillsyns- och kontrollskyldigheterna minskas.

I bilaga 3 till regeringsprogrammet konstateras det att den fortsatta splittringen och de många detaljerna i styrningen av kommunernas uppgifter ska stoppas. Detta ska ske genom att man inleder en långsiktig reform av styrningen av kommunernas uppgifter, med målet att i fortsättningen styra kommunernas uppgifter huvudsakligen genom lagstiftning och vid behov med kompletterande förordningar, frångå styrning som baserar sig på rekommendationer, övergå från resursstyrning till styrning av de resultat som eftersträvas och övergå från detaljerad styrning till mer översiktlig styrning. Regeringen går dessutom igenom alla de styrnings- och övervakningsprocesser som tillämpas i kommunerna och som staten riktar till kommunerna. Överlappningarna avlägsnas samtidigt som egenkontrollen utvecklas och tillsynen läggs ut.

I fråga om tillsynsprogrammen inom miljö- och hälsoskyddet och de kommunala tillsynsplanerna innebär skrivningarna i regeringsprogrammet att den styrning som utövas via de centrala ämbetsverkens tillsynsprogram bör ge kommunerna större spelrum vid riktandet och verkställandet av tillsynen. Det mål som anges i regeringsprogrammet innebär också att den lagstiftning som detaljstyr planeringen i kommunen bör slopas.

1.2 Verksamhet som är anmälningspliktig enligt hälsoskyddslagen

Enligt 13 § i hälsoskyddslagen ska verksamhetsidkaren senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om följande verksamheter:

1) förläggande av ett arbetsutrymme, vars verksamhet kan ge upphov till sanitär olägenhet eller någon från sanitär synpunkt därmed jämförbar verksamhet, i ett bostadshus eller på ett område där det finns bostadslägenheter, 2) en offentlig nöjes-, samlings- eller inkvarteringslokal anläggs eller tas i bruk,

3) en för allmänt bruk avsedd bastu, simhall, badstrand eller siminrättning eller badanläggning anläggs eller tas i bruk,

4) förläggande eller ibruktagande av en för hållande av djur avsedd byggnad eller inhägnad på ett detaljplaneområde, samt

5) anläggande eller ibruktagande av en sådan annan lokal eller inrättning, för vars hygieniska förhållanden med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär måste uppställas särskilda krav.

Närmare bestämmelser om de lokaler och andra inrättningar som avses i 5 punkten utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning om vissa lokaler och inrättningar som avses i hälsoskyddslagen samt om anmälan om mobila fordon och anläggningar (167/2003) betraktas som ovannämnda lokaler och inrättningar

1) skolor eller läroanstalter,

2) daghem, barnhem eller ålderdomshem,

3) rak- eller frisersalonger samt skönhetsalonger eller andra lokaler där det utförs hudbehandling eller ges hudvård,

4) sådana konditionssalar eller andra motionslokaler vars användningsrätt inte är begränsad,

5) begravningsplatser eller gravplatser, samt

6) andra motsvarande inrättningar eller lokaler där man bedriver verksamhet som kan orsaka sanitär olägenhet för användaren.

Enligt 15 § 1 mom. i hälsoskyddslagen behandlar hälsoskyddsmyndigheten anmälan och fattar beslut med anledning av den. I 6 § i hälsoskyddsförordningen (1280/1994) föreskrivs det om innehållet i beslutet.

Syftet med anmälningsplikten är att säkerställa att hälsoskyddsmyndigheterna får kännedom om verksamheter vars säkerhet behöver bedömas och övervakas och som myndigheterna kan behöva ge anvisningar eller meddela föreskrifter om för att verksamheten ska bli säker.

RP 124/2016 rd

Typiska verksamheter som förutsätter ett anmälningsförfarande är verksamheter där det med hänsyn till besökarantalet eller verksamhetens karaktär krävs särskilda åtgärder för att hantera hälsoriskerna. Anmälningspliktiga verksamheter förutsätter att verksamhetsutövaren själv verkställer regelbunden egenkontroll och vidtar åtgärder för att hantera hälsorisker. Verksamheterna kan också eventuellt förutsätta regelbunden förhandskontroll från myndighetens sida.

Utifrån anmälan bedömer myndigheten bl.a. antalet personer som använder utrymmena eller tjänsterna samt verksamhetens art och omfattning med hänsyn till hur omfattande eller allvarliga hälsorisker eller hur lätt verksamheten kan medföra eventuella hälsorisker. Vid bedömningen utreds bl.a. huruvida verksamheten innebär att det uppstår hudskador på så sätt att det krävs särskilt goda hygienrutiner för att hantera hälsoriskerna, exempelvis vid tatuering, eller om det rör sig om verksamhet med låg risk, exempelvis frisersalongverksamhet. Dessutom bedöms skicket på den utrustning som används i verksamheten och underhållsrutinerna för utrustningen. Myndigheten bedömer också huruvida utrymmena är ändamålsenliga och t.ex. har tillräcklig ventilation med hänsyn till den berörda verksamheten och antalet besökare. Med hänsyn till hälsoriskerna bedöms också t.ex. utrymmenas och byggnadens skick, bullernivån och andra motsvarande faktorer. Den hälsorisk som kan hänföras till verksamheten beror också på antalet anställda och deras kompetens och personalens rutiner över lag, exempelvis städningsarrangemang och metoder för att desinficera eventuell utrustning som används för verksamheten. Verksamhetsutövarens förhållningssätt och resurser har stor betydelse för det sätt på vilket egenkontrollen verkställs. Detta påverkar i vilken utsträckning myndigheten behöver använda sina egna tillsynsresurser för att förebygga hälsorisker.

Anmälningspliktiga verksamheter avviker från varandra i fråga om hälsorisken. De har också olika behov av förebyggande tillsyn. Vissa av verksamheterna är förknippade med mycket små omedelbara hälsorisker. Det nuvarande anmälningsförfarandet och den planmässiga tillsynen i samband med det har därför till vissa delar visat sig vara överdimensionerade med hänsyn till hälsoskyddet.

Av denna orsak har man redan förenklat det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet. I den planmässiga tillsynen ingår inte längre sådana objekt som omfattas av anmälningsförfarandet och där människor vistas endast en kort tid, som sannolikt inte medför hälsorisk och där de kommunala hälsoskyddsmyndigheterna inte har kunnat observera några betydande brister. Sådana objekt är exempelvis för djurhållning avsedda byggnader eller inhägnader på ett detaljplaneområde eller motsvarande område, bingohallar, spelsalar och spelkasinon, danssalar och dansbanor, kyrkor och andra motsvarande utrymmen, föreläsningssalar och auditorier annat än i anslutning till skolor eller läroanstalter, teatrar, biografer, opera- och konsertsalar, cirkusar och andra utrymmen inomhus som är avsedda för föreställningar och evenemang, andra samlings- och festlokaler, arbetsutrymmen i ett bostadshus eller på ett område där det finns bostadslägenheter, rak- och frisersalonger, begravningsplatser, privata gravplatser och djurkyrkogårdar samt övriga motsvarande inrättningar eller lokaler där verksamheten medför en mycket liten hälsorisk för användaren.

De objekt som inte längre omfattas av planmässig tillsyn används emellertid fortfarande för anmälningspliktig verksamhet, och separata beslut ska fattas om anmälningarna. Dessa objekt övervakas emellertid endast på basis av kontakter till myndigheterna vid misstanke om hälsorisk, inte som ett led i planmässig tillsyn. Med tanke på tillsynen är det trots allt viktigt att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten på basis av anmälan vet vilket slags verksamhet som bedrivs i området. På detta sätt kan verksamhetsutövarna redan vid inledandet av verksamheten lätt ges centraliserad handledning och rådgivning och det finns möjlighet att snabbt reagera på klagomål från kunder.

RP 124/2016 rd

I fråga om anmälningar som gäller begravningsplatser eller gravplatser eller djurhållning har man i det praktiska tillsynsarbetet upplevt att risken för att hälsorisker uppstår är så liten att inte bara den regelbundna tillsynen utan också anmälningsförfarandet har betraktats som onödigt. Misstankar om hälsorisk som gäller djurhållning eller begravningsplatser har i praktiken ytterst sällan förekommit med hänsyn till hälsoskyddet. Dessutom är det oklart huruvida anmälningsförfarandet ska gälla exempelvis endast produktionsdjur eller också exempelvis stora antal sällskapsdjur. Hållande av större djurstallar hänför sig i alla händelser till verksamhet som kräver miljötillstånd.

I fråga om vissa verksamheter behöver man med tanke på hälsoskyddet fortfarande tillämpa anmälningsförfarandet och den planmässiga tillsynen i samband med det. Det rör sig om verksamheter som bedrivs exempelvis i offentliga nöjes- och samlingslokaler, daghem, eftermiddagshem och lekparkar inomhus, undervisningsutrymmen i skolor och läroanstalter, ålderdomshem och motsvarande lokaler, inkvarteringslokaler, solarier, simhallar, badinrättningar, vattenparker, allmänna bastur samt träningslokaler och salonger för hudbehandling, t.ex. tatuering. I objekt av detta slag förutsätter hanteringen av hälsoskyddsriskerna regelbunden tillsyn, men kontrollfrekvensen kan variera beroende på risken.

Anmälningsförfarandet om stora offentliga tillställningar slopades i hälsoskyddslagen i samband med den totala översynen av livsmedelslagen 2006. Då inkluderades förhandskontrollförfarandet för stora offentliga tillställningar i livsmedelslagen. Detta anmälningsförfarande slopades också i livsmedelslagen 2011 och efter det har stora offentliga tillställningar inte behövt anmälas till miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna enligt någon lag. Även om det i 25 § i hälsoskyddslagen föreskrivs om avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena vid stora offentliga tillställningar, har kommunerna bedömt att avsaknaden av ett anmälningsförfarande har en negativ inverkan på avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena vid stora offentliga tillställningar samt på livsmedelssäkerheten. Det är särskilt på sommaren som de hälsorisker som är förknippade med dålig hygien är störst. Under de senaste åren har såväl besökare som grannar till offentliga tillställningar lämnat in många klagomål till myndigheterna om den dåliga hygien vid tillställningarna. Eftersom det inte finns någon skyldighet till förhandsanmälan har kommunernas hälsoskydds- och livsmedelstillsynsmyndigheter inte på förhand känt till att tillställningen arrangeras, och därför har det varit mycket svårt att ingripa i bristande hygien under pågående tillställning.

Den handledning och rådgivning för att förebygga hälsorisker som myndigheten ger i anslutning till den anmälan som görs innan verksamheten inleds har främjat en säkrare planering av verksamheterna och minskat de hälsorisker som uppstår efter att verksamheten har inletts. I samband med anmälan har verksamheten i regel också granskats, men i vissa fall har en granskning ansetts som onödig ur hälsoskyddssynvinkel.

Beslutsfattandet och den regelbundna tillsynen i samband med anmälningsförfarandet binder de kommunala myndigheternas tillsynsresurser medan den överdimensionerade tillsynen över lågriskobjekt upptar resurser som behövs för den övriga tillsynen. De nuvarande arbetsrutinerna har också förlängt tidsplanerna för genomförandet av sådana kontroller som görs på basis av välgrundade misstankar om hälsorisk. Styrningen av tillsynen till objekt med hög risk kunde effektiviseras om arbetsinsatsen överfördes från lågriskobjekten till riskobjekt och till de objekt som anmäls till tillsynsmyndigheten på grund av misstanke om hälsorisk.

1.3 Bestämmelserna om hushållsvatten i hälsoskyddslagen

I 5 kap. i hälsoskyddslagen föreskrivs det om de allmänna kraven på hushållsvatten, om godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten, om regelbunden övervakning av hushållsvatten och om förebyggande av sjukdomar som sprids med hushållsvatten. Bestämmelserna om hushållsvatten grundar sig på rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten (dricksvattendirektivet), som i Finland har genomförts inte bara genom bestämmelserna i hälsoskyddslagen utan också genom social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (1352/2015, nedan *hushållsvattenförordningen*).

Dricksvattendirektivet ändrades 2015. Ett av de centrala syftena med ändringen av direktivet var att frångå kontroll som inte är av betydelse för praktiken och människors hälsa och att införa en flexibel kontrollfrekvens. En flexibel kontroll kan nås genom riskbedömning samtidigt som kostnaderna för kontrollen kan minskas. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de ändringar som direktivet förutsätter före den 27 oktober 2017.

Enligt ändringen av dricksvattendirektivet ska de risker som påverkar hushållsvattnets kvalitet kontrolleras i hela vattenproduktionskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till vattendistribution. I hälsoskyddslagen föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av en anläggning som levererar hushållsvatten och om olika tillsynsobjekt. Efter det att lagen stiftades har det utfärdats en ny vattenlag (587/2011), i vilken det föreskrivs om skyddsområden för vattentäkter. Dessutom har det till lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) fogats bestämmelser om skyddsplaner för grundvattenområden. Dessa bestämmelser påverkar kraven i hälsoskyddslagens 17 § som gäller planering, förläggande och byggande av vattentäkter och anläggningar som levererar hushållsvatten. Dessutom är dessa bestämmelser väsentliga när det gäller identifiering av faror och bedömningen av risker i produktionskedjans början, vid tillrinningsområdet. I ändringen av dricksvattendirektivet förutsätts det att den uppföljning av status i vattenförekomster som följer av ramdirektivet för vatten (2000/60/EY) beaktas i riskbedömningen av hushållsvatten. I Finland har den uppföljning som krävs enligt ramdirektivet för vatten genomförts genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och författningar som utfärdats med stöd av den.

Det hushållsvatten som levereras till ett vattendistributionsområde härstammar inte alltid från anläggningens egna vattentäkter, utan det kan köpas från en annan anläggning som levererar hushållsvatten eller från en anläggning som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten (s.k. partivattenverk). Det har inte funnits någon klar lagstiftningsmässig grund för regelbundna kontroller av partivattenverk, eftersom de inte har slutanvändare och således inte kan anses som sådana anläggningar som levererar hushållsvatten som avses i 16 § i hälsoskyddslagen. Detta har ansetts vara problematiskt när det gäller övervakningen av hushållsvattnets kvalitet, särskilt för att många partivattenverk behandlar vattnet och säljer det som sådant till anläggningar som levererar hushållsvatten men som själva saknar vattenbehandling. Riskhanteringen i hela vattenproduktionskedjan har således varit bristfällig och de risker som är förknippade med vattnets kvalitet har inte kunnat hanteras i hela produktionskedjan. Det vore ändamålsenligt att partivattenverk kunde kontrolleras enligt samma principer som anläggningar som levererar hushållsvatten.

Enligt artiklarna 2 och 3 i dricksvattendirektivet tillämpas direktivet på allt vatten som används i hushåll och i företag inom livsmedelsbranschen eller som används som ett led i offentlig eller kommersiell verksamhet. Det vatten som här avses ska också övervakas regelbundet. Bestämmelser om övervakningen finns i enlighet med direktivets tillämpningsområde i hushållsvattenförordningarna, men i 20 § i hälsoskyddslagen, i vilken det föreskrivs om regelbunden övervakning av hushållsvattnets kvalitet, finns det för närvarande inget omnämnande av

RP 124/2016 rd

livsmedelslokaler och användning av vatten som ett led i offentlig eller kommersiell verksamhet.

För att säkerställa hushållsvattnets kvalitet håller tyngdpunkten för övervakningen på att flyttas från övervakning av slutprodukten, alltså undersökning av vatten som kommer ur vattenanvändarens kran, till en övergripande och systematisk riskbedömning av hela vattenproduktionskedjan. Världshälsoorganisationen har kraftigt främjat genomförandet av den s.k. Water Safety Plan-modellen (WSP), som 2015 års ändring av dricksvattendirektivet syftar till. WSP är ett systematiskt riskhanteringssystem för dricksvatten från avrinningsområdet eller det område där grundvatten bildas till konsumentens kran. Målet med modellen är att säkerställa hushållsvattnets hälsosamhet genom att man kontrollerar risker som är förknippade med förorening av råvatten samt behandling, lagring och leverans av vatten så att aktörerna i branschen får information och redskap för att undvika problemsituationer.

I lagen om vattentjänster (119/2001) finns det bestämmelser om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat om dels de risker som hänför sig till kvaliteten på det råvatten som det använder, dels i vilket skick verkets anordningar är. Ett vattentjänstverk är också skyldigt att se till att det hushållsvatten som verket levererar uppfyller kvalitetskraven i hälsoskyddslagen. Vattentjänstverk kan, om de så vill, använda WSP-riskhanteringssystemet för att bedöma och hantera de risker som hänför sig till råvatten och anordningarnas skick, men användningen av systemet är frivillig.

Av ovannämnda orsaker är det ändamålsenligt och viktigt att den övervakning av hushållsvattnets kvalitet som utförs av den kommunala hälsoskyddsmyndigheten grundar sig på riskbedömning och att den lagstiftning för de olika förvaltningsområdena som gäller hushållsvattnets kvalitet samordnas bättre än för närvarande.

2 Föreslagna ändringar

Enligt förslaget ska de bestämmelser som gäller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens tillsynsprogram och den kommunala tillsynsplanen lindras. I hälsoskyddslagen ska det inte längre föreskrivas om obligatoriska uppgifter i tillsynsprogrammet och tillsynsplanen. Planen och programmet ska inte längre ses över med tre års mellanrum utan vid behov.

Enligt förslaget ska kommunens obligatoriska planeringsskyldigheter lindras genom att kontrollen styrs mer allmänt genom lagstiftning. Det föreslås att det bemyndigande att utfärda förordning om innehållet i den kommunala tillsynsplanen som finns i hälsoskyddslagen upphävs. Det föreslås att statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) upphävs. Dessutom föreslås det att statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011) upphävs.

Verksamhetsutövarens eget ansvar för verksamhetens hälsoeffekter framhävs genom att man inför en allmän skyldighet att identifiera risker och följa upp de faktorer som påverkar dem samt att i möjligaste mån förhindra uppkomsten av sanitära olägenheter (egenkontroll).

I 15 § i hälsoskyddslagen slopas kravet på att den kommunala myndigheten alltid måste fatta ett beslut med anledning av anmälan. Ändringen ökar kommunens möjlighet att rikta tillsynen och åtgärderna för förebyggande av verkliga hälsorisker. Samtidigt görs i 13 § en språklig och innehållsmässig ändring av den krets som omfattas av anmälningskyldigheten. Det föreslås att förteckningen över anmälningspliktig verksamhet i sin helhet tas in i lag och att det bemyndigande att utfärda förordning som hänför sig till den upphävs.

De definitioner som gäller övervakningen av hushållsvatten förenhetligas så att de motsvarar dem som finns i dricksvattendirektivet och livsmedelslagen. De gällande bemyndigandena att utfärda förordning kompletteras med en möjlighet för social- och hälsovårdsministeriet att föreskriva om tillräcklig behandling av hushållsvatten och om grunderna för sådan riskhantering som regelbunden tillsyn förutsätter. I fortsättningen bör övervakningen av hushållsvatten grunda sig på riskbedömning. När det gäller de allra minsta anläggningarna som levererar hushållsvatten övergår man från tillståndsförfarande till anmälningsförfarande, och för vattentjänstägaren anges en skyldighet att till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten anmäla vattentjänstster, brunnar eller andra vattentäkter som är i gemensam användning. Dessutom föreslås ändringar av teknisk natur i lagen.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

När de centrala ämbetsverkens styrning minskas i utarbetandet av tillsynsplaner i kommunerna kan de lokala tillsynsbehoven i fråga om hälsorisker beaktas bättre än för närvarande. Eftersom den kommunala myndigheten inte längre måste fatta beslut om alla anmälningar, kan tillsynsresurserna riktas effektivare än för närvarande. För närvarande fattas årligen sammanlagt ca 1 500–2 000 obligatoriska beslut till följd av anmälningarna. Vissa företag omfattas i framtiden av mer, andra av mindre avgiftsbelagd övervakning av hälsorisker, verksamhetsätt och verksamhetskultur än för närvarande.

Även i framtiden ska anmälningspliktig verksamhet anmälas, så till den delen leder lagändringarna inte till några märkbara kostnadseffekter för företag eller privatpersoner.

I det åtgärdsprogram som gäller spetsprojekten för statsminister Juha Sipiläs regering har det bedömts att sloandet av planeringsskyldigheterna för kommunernas del leder till besparingar på ca 0,5 miljoner euro, medan lindringen av anmälningsförfarandet leder till besparingar på ca 0,8 miljoner euro.

Störningar i vattentjänsterna, såsom epidemier som sprids med hushållsvatten, kan leda till avsevärda kostnader för kommuner, näringsliv och medborgare. Så uppgick kostnaderna för den omfattande epidemi som spreds med hushållsvattnet i Nokia 2007 till ca 1,5 miljoner euro enligt Nokia stads bokföring. När övervakningen av hushållsvatten grundar sig på riskbedömning kan man på förhand finna metoder för att förebygga störningssituationer i fråga om kvaliteten på hushållsvatten och således minska sannolikheten för sådana störningssituationer.

I riskbedömningen och riskhanteringen kan man utnyttja ett nätbaserat riskhanteringsverktyg som utvecklats under ledning av social- och hälsovårdsministeriet och som baserar sig på den Water Safety Plan-modell (WSP) som Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar. Också i dricksvattendirektivet hänvisas det till en internationell standard som beskriver WSP-principen. Det nätbaserade WSP-verktyget är avgiftsfritt för vattentjänstverk och myndigheter och det har använts vid riskbedömning vid vissa finländska vattentjänstverk. Tidsåtgången för ibruktagandet av riskhanteringen är för stora vattenverk ungefär en veckas arbetsinsats om arbetsgruppen består av 5–8 personer. För mindre vattenverk är tidsåtgången sammanlagt några tiotal timmar.

Riskbedömningen möjliggör ett mindre antal vattenprover i kontrollundersökningar av hushållsvatten, vilket ger kostnads- och resursbesparingar, eftersom den tid som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten använder för provtagning och de kostnader som föranleds av analysen av proverna minskar. Om riskbedömningen inte görs, ökar de faktiska kostnaderna för

tillsynen mångfalt jämfört med nuläget, eftersom det ändrade dricksvattendirektivet inte längre tillåter minskade kontrollintervall om riskbedömningen inte har gjorts. Till dessa hör t.ex. möjligheten att halvera antalet provtagningar och att fastställa vissa variabler med fem års mellanrum i stället för årligen.

3.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Slopandet av de obligatoriska planeringsskyldigheterna minskar kommunernas uppgifter så, att man genom en lindring av den planerliga tillsynen kan rikta tillsynsresurserna bättre än för närvarande utifrån riskerna till de verksamheter och objekt där tillsynen behövs. Dessa besparingar gäller uttryckligen myndigheternas verksamhet.

En minskning av den planerliga tillsynen kan dock öka risken för sanitära olägenheter och de tillhörande kontrollerna i efterhand, om den planerliga tillsynen inte längre omfattar verksamheter som faktiskt bör omfattas av förhandskontroll.

En ändring av anmälningsförfarandet minskar myndigheternas uppgifter genom att det beslutsfattande som hänför sig till anmälan slopas. Eftersom anmälningsförfarandet innebär att en anmälan även i framtiden ska göras senast 30 dygn innan verksamheten inleds, har myndigheten samma möjlighet som enligt gällande bestämmelser att styra organiseringen av verksamheten innan verksamheten inleds. Hälsoskyddsmyndigheterna har dessutom rätt att vid behov med stöd av 51 § i hälsoskyddslagen meddela enskilda förbud och föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga sanitära olägenheter. De resurser som frigörs då anmälningsförfarandet lindras och den planerliga tillsynen minskar bör i framtiden koncentreras till den riskbaserade tillsynen och dess olika tillsynsmetoder (inspektioner, handledning, utbildning, information) samt också till förebyggande verksamhet så att miljöhygieniska problem beaktas vid planeringen av verksamheterna och i beslutsfattandet. Ett allmänt främjande av hälsoskydd och myndighetssamarbete med planläggningen, byggnadstillsynen och miljöskyddet i ett tidigt stadium av planering och tillståndprocesser är vanligen effektivare än separata granskningar av de olika funktionerna.

Att man i lagen tar in definitioner av vattendistributionsområde och anläggning som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten förtydligar det arbete som utförs av den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Med tanke på hälsoskyddet har tillsynen upplevts som problematisk i och med att det inte har funnits någon lagstiftningsmässig grund för tillsynen över anläggningar som levererar vatten till anläggningar som levererar hushållsvatten. Tillsynen över anläggningar som levererar hushållsvatten har också varit oenhetlig på riksnivå, eftersom förhållandet mellan vattendistributionsområde och anläggning inte har varit tydligt definierat. I vissa tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet har det behövliga antalet prover räknats enligt mängden hushållsvatten som hela anläggningen levererat medan det i andra har räknats per vattendistributionsområde.

Riskbedömningen av hushållsvattnets kvalitet och riskhanteringssystemet binder vattentjänstverkens och de kommunala hälsoskyddsmyndigheternas personalresurser i samband med att systemet tas i bruk. Identifieringen av risker förutsätter samarbete också med miljöförvaltningsmyndigheterna. I fortsättningen kan den förteckning över prioriterade risker och det åtgärdsprogram som fås som ett resultat av riskbedömningen effektivisera arbetet och hjälpa till att bättre styra de resurser som används för tillsynen till uppföljning av mer riskbenägna faktorer, och i övervakningen ska man bättre än i nuläget kunna beakta anläggningarnas särdrag och de lokala förhållandena. En övergripande riskhantering som sträcker sig från avrinningsområdet till konsumentens kran ökar samarbetet mellan miljöförvaltningsmyndigheter och hälsoskyddsmyndigheter och minskar mängden överlappande arbete.

3.3 Konsekvenser för miljön och hälsan

Genom en lindring av den planenliga tillsynen kan tillsynsresurserna bättre än för närvarande riktas lokalt till de verksamheter och objekt där tillsynen behövs. Detta bidrar positivt till en sund livsmiljö och säkert hushållsvatten.

Genom att lätta på anmälningsskyldigheten och slopa det beslutsfattande som hänför sig till anmälan kan hälsoriskerna öka, om de kommunala myndigheterna inte i tillräcklig grad ingriper mot sådana verksamheter där det krävs åtgärder för att förebygga hälsorisker. Den kommunala myndigheten har dock rätt att vid behov med stöd av 51 § i hälsoskyddslagen meddela enskilda förbud och föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga sanitära olägenheter.

Epidemier som sprids med vattnet kan rent av leda till kroniska sjukdomar hos människor, t.ex. reaktiva ledinflammationer och andra ledsymptom. I och med de nya bestämmelserna blir hushållsvattnet säkrare och sjukdomsförekomsten minskar, eftersom de lokala förhållandena bättre än för närvarande kan beaktas i den regelbundna övervakningen.

Eftersom de skadliga följderna av hushållsvatten vanligen främst drabbar barn, äldre och sjuka, kommer den ökade hushållsvattensäkerheten mest att påverka välbefinnandet i dessa befolkningsgrupper.

4 Beredningen av propositionen

Social- och hälsovårdsministeriet inrättade den 1 april 2013 en arbetsgrupp med uppgift att utvärdera möjligheterna att förenhetliga de lagar som gäller miljö- och hälsoskydd. I arbetsgruppen ingår företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Säkerhets- och kemikalieverket, Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken och Finlands Kommunförbund rf. Propositionen har utarbetats på arbetsgruppens initiativ.

Hösten 2015 begärdes utlåtande om propositionen av justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Livsmedelssäkerhetsverket, Säkerhets- och kemikalieverket, regionförvaltningsverken, Finlands Kommunförbund rf, några större städer, Livsmedelsindustriförbundet rf, Turism- och Restaurangförbundet rf, Kunnallinen Ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry, Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry, Veterinärhygienikernas förening rf och Finlands Vattenverksförening rf.

En lindring av tillsynsprogrammen och tillsynsplanerna understöds. Man understöder också en lindring av anmälningsförfarandet och det beslutsfattande som hänför sig till det. Det ansågs allmänt vara bra att de definitioner som gäller hushållsvatten förtydligas och att egenkontrollen stärks. Propositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

2 §. Allmänna principer. I paragrafen föreskrivs det om verksamhetsutövarens omsorgsplikt. Enligt 1 mom. ska en verksamhet som påverkar livsmiljön planeras och ordnas så att befolkningens och individens hälsa upprätthålls och främjas. Enligt 2 mom. ska verksamhet som påverkar livsmiljön utövas så att uppkomsten av sanitära olägenheter så långt som möjligt förhindras.

I 2 mom. införs begreppet egenkontroll som hänför sig till den omsorgsplikt som anges i momentet. Dessutom föreslås det att det i momentet också föreskrivs att den som utövar verksamhet som påverkar livsmiljön ska känna till de hälsorisker som förorsakas av verksamheten och följa upp de faktorer som påverkar dessa.

Verksamhetsutövarens omsorgsplikt (egenkontroll) har varit den allmänna principen i lagen, men det har inte tidigare funnits en skrivning om den på samma sätt som t.ex. i livsmedelslagstiftningen.

Det är fråga om en ändring av tillsynsprinciperna där tyngdpunkten kan flyttas från en i detalj noggrant reglerad myndighetstillsyn till en riskbaserad myndighetstillsyn och verksamhetsutövarens egenkontroll. Enligt förslaget införs ingen allmän skyldighet att ta i bruk en skriftlig plan eller ett skriftligt system för egenkontroll.

Även om en skriftlig plan för egenkontroll inte krävs, ska verksamhetsutövaren vid behov presentera hur de risker som är relevanta för verksamheten har identifierats, hur riskernas farlighet har bedömts och vilka metoder för riskhantering verksamhetsutövaren och arbetstagarna har tagit i bruk.

4 §. Ledning och styrning av tillsynen. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i paragrafen ändras till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i enlighet med vad som föreskrivs om verkets namn i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008).

4 a §. Riksomfattande tillsynsprogram. I paragrafen föreskrivs det om den skyldighet det centrala ämbetsverk som avses i hälsoskyddslagen har att utarbeta ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen för styrningen och samordningen av tillsynen.

I 1 mom. föreskrivs det i enlighet med gällande lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens skyldighet att utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för styrningen och samordningen av tillsynen. I paragrafen ska det dock inte längre föreskrivas om de uppgifter som är obligatoriska i tillsynsprogrammet.

Precis som för närvarande ska i tillsynsprogrammet särskilt tas upp riskbedömning och riskklassificering av olika typer av tillsynsobjekt, utarbetandet av kommunala tillsynsplaner, tyngdpunkterna för och riktandet av tillsynen, utvärdering av genomförandet av den kommunala tillsynsplanen, utnyttjandet av datasystem och rapportering samt innehållet i regionförvaltningsverkens utvärderings- och styrningsuppgifter och i deras utvärderings- och styrningsbesök.

Programmet ska ses över vid behov och enligt förslaget ska det i paragrafen inte längre krävas att det ses över minst vart tredje år. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkt-

RP 124/2016 rd

tillsynscentral i paragrafen ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

I bestämmelsen ska det inte längre hänvisas till tillsynsprogrammet enligt denna lag som utgör en del av det riksomfattande tillsynsprogrammet, utan i fortsättningen ska man i tillsynsprogrammet enligt denna lag beakta de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som ställs i programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet.

Programmet för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet ska även i fortsättningen utarbetas tillsammans av Livsmedelssäkerhetsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården med beaktande av miljö- och hälsoskyddet som helhet. De gemensamma mål som ställs i programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet gäller särskilt tillsynens allmänna innehåll och mål, de allmänna principerna för den riskbaserade tillsynen, tyngdpunkterna för tillsynen i miljö- och hälsoskyddet som helhet, samordningen inom miljö- och hälsoskyddet av regionförvaltningsverkens utvärderings- och styrningsuppgifter och deras utvärderings- och styrningsbesök, de allmänna principerna för rapporteringen, samordningen av beredskap för störningssituationer och annan tillsyn samt de allmänna principerna för utarbetandet av de kommunala tillsynsplanerna.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av och innehållet i det riksomfattande tillsynsprogrammet utfärdas inte längre genom förordning av statsrådet.

6 §. Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet. I paragrafen föreskrivs det om kommunens lagstadgade uppgifter och om utarbetandet av en tillsynsplan.

I paragrafen ska det inte längre föreskrivas om de uppgifter som är obligatoriska i tillsynsplanen. Planen ska ses över vid behov och enligt förslaget ska det i paragrafen inte längre krävas att den ses över minst vart tredje år. Planen ska ses över t.ex. när det görs ändringar i den lagstiftning eller i de nationella anvisningar som gäller hälsoskydd eller i samband med att det sker förändringar i ett betydande, lokalt tillsynsbehov.

Med beaktandet av de lokala behoven avses att tillsynsresurserna riktas till riskobjekt som identifierats lokalt. När tillsynsresurserna riktas bör man beakta tillsynens verkningsfullhet i förhållande till de tillgängliga tillsynsresurserna.

Enligt förslaget ska i paragrafen slopas det bemyndigande att utfärda förordning med stöd av vilket statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006) har utfärdats.

I det gällande 4 mom. föreskrivs det om tillsynen över att de förordningar utfärdade av Europeiska gemenskapen iakttas samt om de uppgifter som följer av Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (FördrS 50 och 51/2007). Det föreslås att nuvarande praxis, enligt vilken Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården anger de hamnar i Finland i vilka den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska inspektera fartygen och vid behov bevilja intyg i enlighet med vad som anges ovan, tas in i 4 mom.

8 §. Beredskap för störningssituationer. I paragrafen föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att bereda sig på exceptionella situationer. Det föreslås i propositionen att begreppet exceptionell situation ersätts med begreppet störningssituation i enlighet med den terminologi som används i säkerhetsstrategin för samhället (Statsrådets principbeslut av den 16 december 2010). Avsikten med beredskapen är att myndigheterna ska kunna sköta sin verksamhet så störningsfritt som möjligt i alla situationer. Det är inte endast fråga om att utarbeta en plan för störningssituationer, utan om en fortgående process genom vilken man säkerställer en verklig

RP 124/2016 rd

beredskap och förmåga att fungera i störningssituationer. Det föreslås därför att 1 mom. utvidgas så att där anges de mål som faktiskt ska nås i en störningssituation.

Det föreslås att ordningsföljden på 1 och 2 mom. ändras för att förtydliga att den beredskaps-skyldighet som avses i det föreslagna 1 mom. gäller all verksamhet som avses i hälsoskyddslagen och inte enbart hushållsvatten.

Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i 2 mom. ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Enligt förslaget ska det i 3 mom. preciseras att bemyndigandet att utfärda förordning gäller alla beredskapsplaner för störningssituationer och inte endast hushållsvatten.

13 §. Anmälningsskyldighet. I paragrafen föreskrivs det om anmälningsskyldighet för verksamhet som enligt hälsoskyddslagen omfattas av tillsyn.

Det föreslås att de verksamheter som omfattas av anmälningsskyldigheten preciseras i fråga om språkdräkt och innehåll och att de sammanförs i lag. För närvarande finns bestämmelser om lokaler som omfattas av anmälningsskyldigheten även i social- och hälsovårdsministeriets förordning om vissa lokaler och inrättningar som avses i hälsoskyddslagen samt om anmälan om mobila fordon och anläggningar (167/2003). Det föreslås att det bemyndigande att utfärda denna förordning som finns i 1 mom. 5 punkten ska upphävas.

Enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten ska verksamhetsutövaren senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om ibruktage av en byggnad, en lokal eller ett annat driftställe som annat än tillfälligt används för offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster (530/1999). Skyldigheten motsvarar den nuvarande skyldigheten att göra en anmälan om en offentlig nöjes- eller samlingslokal anläggs eller tas i bruk.

Enligt den gällande bestämmelsen ska anmälan också göras om en inkvarteringslokal anläggs eller tas i bruk. Enligt den föreslagna 2 punkten gäller skyldigheten ibruktage av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006). Enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i den lagen avses med inkvarteringsverksamhet yrkesmässigt tillhandahållande av möblerade rum eller andra inkvarteringslokaler för kunder som behöver tillfällig inkvartering.

Enligt den föreslagna 3 punkten ska anmälan göras om ibruktage av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand. Verksamheterna motsvarar i princip de verksamheter som avses i den gällande bestämmelsen. Vid sidan av bastur och badanläggningar gäller bestämmelsen även konditionssalar och andra motionslokaler, om vilkas anmälningsskyldighet det föreskrivs i den ovannämnda förordningen av social- och hälsovårdsministeriet. En anmälan behöver inte göras t.ex. om lokaler som endast invånarna i ett husbolag har tillgång till, eftersom anmälningsskyldigheten gäller lokaler som är öppna för allmänheten.

Enligt den föreslagna 4 punkten ska en anmälan göras om ibruktage av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller en undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller högskoleutbildning. Enligt 5 punkten ska en anmälan göras om ibruktage av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktingförläggning. De föreslagna anmälningsskyldigheterna motsvarar i huvudsak de skyldigheter att anmäla skolor, läroanstalter, daghem, barnhem och ålderdomshem som anges i ovannämnda förordning.

RP 124/2016 rd

En anmälan ska enligt den föreslagna 6 punkten göras om ibruktage av en solariesalong, tatueringssalong eller skönhetsalong eller någon annan lokal där det utförs hudbehandling. Man frångår skyldigheten att anmäla frisersalonger. De föreslagna anmälningsskyldigheterna motsvarar de anmälningsskyldigheter som anges i ovannämnda förordning med det tillägget att det föreskrivs om anmälningsskyldighet för solariesalonger för tillsyn över hälsoskyddslagen och strålskyddslagen, och att tatueringssalonger för tydlighetens skull nämns som exempel på hudbehandling.

Enligt den föreslagna 7 punkten ska anmälan även göras om ibruktage av en sådan annan lokal eller inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet för användarna eller miljön. De verksamheter för vilka det finns skäl att kräva anmälan kan inte anges uttömmande. Så kan t.ex. sandblåstring ge upphov till skadligt damm eller buller, och om arbetsutrymmet finns i ett bostadshus kan buller, damm eller kemiska föreningar sprida sig till grannskapet. Kommersiell verksamhet med badtunnor kan vara förknippad med liknande hälsorisker som simbasängsvatten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten föreslås få en möjlighet att vid behov ange att en verksamhet är anmälningsskyldig. Den kommunala myndigheten kan vid bedömning av anmälningsskyldigheten jämföra verksamheten i fråga med övrig anmälningsskyldig verksamhet enligt 1–5 punkten.

Enligt förslaget ska det inte längre krävas att anmälan görs om begravningsplats eller gravplats eller hållande av djur.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det om ett bemyndigande att utfärda förordning om anmälningsförfarandet. Enligt förslaget ska anmälan enligt 3 mom. innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten.

15 §. *Behandling av anmälan.* Enligt det gällande 1 mom. behandlar hälsoskyddsmyndigheten anmälan och fattar beslut med anledning av den. Hälsoskyddsmyndigheten kan också i sitt beslut, efter att ha hört verksamhetsutövaren, meddela föreskrifter som behövs för att sanitära olägenheter ska kunna förebyggas eller, om en sanitär olägenhet inte kan hindras på något annat sätt, förbjuda verksamheten på platsen i fråga. Enligt 2 mom. är det nödvändigt att tillkännage att en anmälan är anhängig och att höra parterna, om den anmälda verksamheten orsakar betydande sanitär olägenhet.

Enligt förslaget ska hälsoskyddsmyndigheten inte längre fatta beslut med anledning av varje anmälan. Det föreslås att förfarandet ändras så att hälsoskyddsmyndigheten ska ge anmälaren ett intyg över att anmälan har tagits emot, behandla anmälan och vid behov göra en inspektion enligt 45 § av den anmälda verksamheten. Det är vanligt att anmälaren i samband med behandlingen och en eventuell inspektion får anvisningar av myndigheten för säkerställande av säkerhet och hälsa i verksamheten. Anvisningarna kan ges i samband med inspektionen, men de kan också ges i samband med givandet av intyget om att anmälan har tagits emot. I anvisningarna kan man informera verksamhetsutövaren t.ex. om innehållet i den förpliktande lagstiftningen.

Då ska också byggnadstillsynsmyndigheten för den plats där lokalen finns vid behov underrättas om anmälan. Den kommunala byggnadstillsynsmyndigheten ska då kunna vidta behövliga åtgärder enligt markanvändnings- och bygglagen, om den anmälda verksamheten t.ex. inte motsvarar byggnadens användningsändamål. Byggnadstillsynsmyndigheten ska underrättas om anmälan när den gäller inledandet av sådan verksamhet som avses i 13 § och där man t.ex. ämnar inleda tillhandahållandet av tatueringstjänster i en tidigare bostadslägenhet i marknivå i

ett höghus. För inledande av verksamhet i en nybyggnad behöver uppgifter vanligen inte lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten.

Om den anmälda verksamheten kan påverka livsmiljön utanför verksamheten, föreskrivs det i 2 mom. om att hälsoskyddsmyndigheten i behövlig omfattning ska höra dem som kan påverkas. I samband med behandlingen av anmälningar kan det uppstå situationer där myndigheten måste vidta åtgärder för att begränsa eller avhjälpa eventuella sanitära olägenheter. Eftersom bestämmelser om myndighetens rätt att meddela förbud och förelägganden finns i 51 §, görs det en hänvisning till den paragrafen. Eventuella förbud och föreskrifter motsvarar de förbud och föreskrifter som avses i den gällande 15 §. Enligt förslaget ska ett beslut inte kunna meddelas utan en myndighetsinspektion. I situationer där hälsoskyddsmyndigheten inte har ansett det vara nödvändigt att meddela förbud eller föreskrifter för att undanröja eller förebygga sanitära olägenheter, men där en part i samband med hörandet eller efter det begär ett överklagbart beslut, ska hälsoskyddsmyndigheten meddela ett beslut med stöd av 51 §. Bestämmelser om myndighetens skyldighet att tillkännage att en anmälan gjorts och att höra parterna finns i 11 och 34 § i förvaltningslagen. Det är därför onödigt att föreskriva om det i hälsoskyddslagen.

Det föreslås att begreppet inkvarteringslokal byts ut mot begreppet inkvarteringsrörelse i 3 mom.

16 §. Definitioner. I paragrafen finns definitioner som hänför sig till övervakning av hushållsvatten. Det föreslås att definitionerna förenhetligas så att de motsvarar dem som finns i dricksvattendirektivet och livsmedelslagen.

I 1 a-punkten föreslås det bli preciserat att som hushållsvatten räknas också vatten som tas med fastighetens egna anordningar. I den gällande lagen är begreppet hushållsvatten endast knutet till distributionen av vatten, och det täcker inte helt den definition som avses i dricksvattendirektivet. I direktivet anges det att man med dricksvatten (i den nationella lagstiftningen kallat hushållsvatten) avser allt vatten som är avsett att användas för de i definitionen nämnda ändamålen. Som sådant räknas t.ex. brunnsvatten som hushåll tar ur egen brunn.

I den nya 1 b-punkten föreslås det att uttrycket företag inom livsmedelsbranschen ersätts med uttrycket livsmedelslokal enligt livsmedelslagen.

Definitionerna av vattentäkt (2 punkten) och vattendistributionsområde (4 punkten) ingår för närvarande i hushållsvattenförordningen, som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen. Definitionerna är viktiga för tillämpningen av bestämmelserna om hushållsvatten och deras betydelse för tillsynen har ökat i och med ändringarna i dricksvattendirektivet. Det föreslås således att termerna definieras i lag i stället för i förordning. I definitionen av vattentäkt föreslås det att man anger brunnar som exempel, vilket knyter begreppet vattentäkt närmare till den definition och till det ägande över vatten som det hänvisas till i 2 kap. 1 § i vattenlagen (587/2011). I definitionen ska man ta fasta inte bara på grundvatten och ytvatten utan också på konstgjort grundvatten.

Med vattendistributionsområde ska i fråga om hushållsvatten som tillhandahålls vattenanvändarna genom ett distributionsnät avses ett sådant enhetligt nätområde där hushållsvattnets kvalitet är i stort sett enhetlig och där en enda anläggning svarar för leveransen av hushållsvatten. Definitionen är i enlighet med dricksvattendirektivet. I praktiken avser området ett vattenledningsnät till vilket vattnet kommer från en vattentäkt eller i vilket vatten från flera vattentäkter blandas annat än tillfälligt, och där vattnets kvalitet inte varierar i nätets olika delar, t.ex. till följd av en vattenbehandlingsanläggning. Vattendistributionsområdet är knutet till en enda anläggning som levererar hushållsvatten, vilket förtydligar ansvarsfördelningen mellan olika an-

RP 124/2016 rd

läggningar som levererar hushållsvatten och som anslutit sig till ett enhetligt nätområde. Varje anläggning som levererar hushållsvatten ska ha minst ett vattendistributionsområde där den ensam svarar för kvaliteten på det hushållsvatten som levereras till vattenanvändarna.

När det gäller hushållsvatten som tas med fastighetens egna anordningar avser man med vattendistributionsområde de personer, hushåll, livsmedelslokaler samt verksamhetsutövare som bedriver offentlig eller kommersiell verksamhet som använder hushållsvatten från en gemensam brunn, annan vattentäkt eller fast cistern. Kompletteringen av definitionen är viktig eftersom det vanligen är fråga om gemensamma brunnar från vilka ett betydande antal vattenanvändare tar sitt hushållsvatten, men i fråga om vilka tillsynsmyndigheterna upprepade gånger har påpekat att bestämmelserna om övervakningen av vattnets kvalitet är bristfälliga.

Ett vattendistributionsområde är en i dricksvattendirektivet angiven grundenhet för övervakning, och inkludering av gemensamma brunnar i definitionen av vattendistributionsområde klargör övervakningen av dem. Med vattendistributionsområde avses också de verksamhetsutövare som bedriver offentlig eller kommersiell verksamhet och som använder vatten ur egen brunn. Offentlig och kommersiell verksamhet omfattas alltid av dricksvattendirektivets tillämpningsområde.

Det föreslås att definitionen av anläggning som levererar hushållsvatten i 3 punkten preciseras så att man med anläggning som levererar hushållsvatten uttryckligen avser verksamhetsutövaren. Avgränsningen förenhetligar på riksnivå övervakningen av hushållsvatten. Termerna anläggning som levererar hushållsvatten och vattendistributionsområde har inte varit tillräckligt tydliga och i de anvisningar som getts om övervakningen och vid själva övervakningen har det inte alltid varit klart när man avser verksamhetsutövaren och när man avser tillsynsobjektet. I definitionen av anläggning som levererar hushållsvatten avgränsas anläggningar som förpackar vatten i flaskor eller i cisterner.

Enligt gällande lagstiftning är förpackare av vatten både livsmedelslokaler, på vilka tillämpas godkännande enligt livsmedelslagen, och anläggningar som levererar hushållsvatten, som godkänns med stöd av 18 § i hälsoskyddslagen. Att förpackare av vatten inte ska omfattas av det godkännande som avses i hälsoskyddslagen äventyrar inte kvalitetskraven på förpackat vatten, eftersom man på hanteringen av dessa krav tillämpar de principer om faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP) som fastställts i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien. Anläggningarna övervakas med stöd av livsmedelslagstiftningen på det sätt som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Kvaliteten på hushållsvatten som förpackas i flaskor eller i cisterner övervakas dock med stöd av dricksvattendirektivet och således med stöd av hälsoskyddslagen, eftersom det i dricksvattendirektivet föreskrivs att vattnet ska uppfylla kvalitetskraven på hushållsvatten när vattnet tappas på flaska eller i cisterner.

I Finland är det vanligt att ett s.k. partivattenverk eller någon annan anläggning som levererar hushållsvatten levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten. Vissa partivattenverk saknar helt egna konsumentkunder för vatten, eftersom de levererar allt sitt vatten till andra anläggningar som levererar hushållsvatten. Eftersom anläggningen saknar slutanvändare och således också vattendistributionsområde kan de inte betraktas som egentliga anläggningar som levererar hushållsvatten. Med tanke på övervakningen har partivattenverken ansetts problematiska, eftersom det varit oklart vilka bestämmelser som ska tillämpas på dem. För att komma till rätta med situationen föreslås det i 3 mom. att partivattenverk, alltså en verksamhetsutövare som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten, ska jämföras med en anläggning som levererar hushållsvatten och att samma bestämmelser ska tillämpas

på bägge. Motsvarande term, den som levererar vatten till ett vattentjänstverk, används i 3 kap. 3 § i vattenlagen, där man anger de vattenhushållningsprojekt för vilka tillstånd alltid krävs, och i 15 och 15 a § i lagen om vattentjänster där det föreskrivs om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och om dess kontrollskyldighet och om tryggnad av vattentjänstverkets tjänster i störningssituationer.

För att förtydliga paragrafen föreslås det att de bestämmelser i det gällande 1 mom. som gäller naturligt mineralvatten och vatten som används som medicinska syften samt vatten avsett för ett sådant ändamål som inte påverkar vattenanvändarnas hälsa ska flyttas till 2 mom.

17 §. Allmänna krav och undantag från dem. Det föreslås att man i 1 mom. från hushållsvattenförordningen tar in de i artikel 10 i dricksvattendirektivet avsedda förpliktande kraven på ämnen och material som används i vattensystem och vattenanordningar.

I 2 mom. föreslås en precisering av de skyldigheter som gäller vattentäkter och vattendistributionsanordningar. I momentet hänvisas det till de beslut om skyddsområden för vattentäkt som fattats med stöd av vattenlagen och till de skyddsplaner för grundvattenområden som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och vilka ska beaktas vid vattentäkt och vattendistribution. Tilläggen är nödvändiga eftersom man med stöd av ändringarna i dricksvattendirektivet, i syfte att säkerställa säkert hushållsvatten, ska beakta hela vattenproduktionskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till vattendistribution. I momentet föreslås det också bli preciserat att ansvaret för att sköta de anläggningar och anordningar som används för uttag och ledning av vatten ligger på innehavaren. Detta klargör ansvarsfrågorna, eftersom vattentjänsterna på sina ställen har genomförts med mycket komplicerade förhållanden för byggande, ägande och innehavande.

Det föreslås att man till 3 mom. flyttar det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 21 § och som gäller dessa bestämmelser. Det föreslås att bemyndigandet att utfärda förordning kompletteras med en möjlighet att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärda närmare bestämmelser om tillräcklig behandling av vatten som levereras för att användas som hushållsvatten. Bestämmelser om behandling av ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten finns för närvarande i statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994). Detta beslut har utfärdats med stöd av vattenlagen och lagen om vatten- och miljöförvaltningen och beslutet kan upphävas efter det att det föreskrivs om detta genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

I 4 mom. föreslås det bli preciserat vems skyldighet det är att göra en ansökan, om det finns behov av att avvika från de kvalitetskrav som föreskrivits för hushållsvatten. I den gällande lagstiftningen anges detta i 6 § i hushållsvattenförordningen.

18 §. Godkännande av anläggning som levererar hushållsvatten. I paragrafen föreskrivs det om godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten.

Det föreslås att godkännandeförfarandet inte längre ska omfatta sådana anläggningar som levererar hushållsvatten och som har låg risk. I fortsättningen krävs ett godkännande endast för anläggningar som har egen framställning av vatten (vattentäkt) eller egen behandling av vatten (vattenbehandlingsanläggning). Bestämmelser om anmälningsförfarandet för anläggningar som har låg risk, såsom vattennätsandelslag som köper sitt vatten från ett partivattenverk, föreslås i den nya 18 a §.

Från 7 § i hälsoskyddsförordningen (1280/1994) flyttas till 3 mom. en bestämmelse enligt vilken den kommunala hälsoskyddsmyndigheten för kännedom ska sända ansökan till de region-

förvaltningsverk, de närings-, trafik- och miljöcentraler och hälsoskyddsmyndigheterna i de kommuner till vars områden anläggningen som levererar hushållsvatten levererar vatten eller från vars områden den tar vatten och ge dessa tillfälle att yttra sig med anledning av ansökan.

I 4 mom. föreslås det att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i sitt beslut om godkännande ska utse anläggningens vattendistributionsområden. Tilläggen är nödvändiga för att vattendistributionsområdet är grundenheten för övervakning av hushållsvatten och för att man med stöd av 20 § för vattendistributionsområdet t.ex. ska göra en riskbedömning som tillsynen grundar sig på. Dessutom föreskrivs det att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i sitt beslut om godkännande ska meddela den sökande de föreskrifter som är nödvändiga för hälsoskyddet och om vilka föreskrivs i 20 §. Till dessa räknas exempelvis 20§ 2 mom. 2 punkten i den paragrafen och de föreskrifter som avses i 3 mom. i samma paragraf.

18 a §. Anmälningsskyldighet om vattendistributionsområde. I den nya 18 a § föreslås bestämmelser om anmälningsskyldigheten för de anläggningar som levererar hushållsvatten och för vilka det inte längre krävs godkännande enligt 18 §. Det föreslås att godkännandeförfarandet enligt 18 § avvecklas i fråga om sådana anläggningar som levererar hushållsvatten som har låg risk. Godkännandet ska ersättas med en lättare och snabbare anmälningsförfarande. I anmälningsförfarandet ska man inte tillämpa den tidsfrist på tre månader för ansökan innan verksamheten inleds som krävs enligt 18 §, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska inte behöva begära utlåtanden och den sökande ska inte behöva foga sådana utredningar som avses i 8 § i hälsoskyddsförordningen till sin ansökan.

Anmälningsskyldigheten gäller också verksamhetsutövare som tar vatten från egen brunn eller från någon annan vattentäkt för att användas som ett led i offentlig eller kommersiell verksamhet. Enligt förslaget ska anmälningsskyldigheten dock inte gälla livsmedelslokaler som från egen vattentäkt tar vatten för eget bruk, eftersom bestämmelser om deras anmälningsskyldighet finns i 13 § i livsmedelslagen. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten får alltså uppgifter om den regelbundna tillsynen över det hushållsvatten som används av livsmedelslokaler från den tillsynsmyndighet som avses i livsmedelslagen.

Anmälningsskyldigheten ska också gälla ägare till vattentäkter eller vattencistern, om vattentäkten eller vattencisternen är i gemensam användning och den levererar hushållsvatten för sammanlagt mer än 50 personers behov eller mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag. All verksamhet som omfattas av dricksvattendirektivets tillämpningsområde omfattas således av antingen godkännandeförfarandet i 18 § eller anmälningsförfarandet enligt 18 a §.

Anmälan motsvarar till sitt innehåll och sina rättsverkningar det som i 13 § föreskrivs om annan anmälningspliktig verksamhet enligt hälsoskyddslagen. De anmälningspliktiga hushållsvattensobjekten med låg risk blir efter anmälan sådana objekt som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervakar så som föreskrivs i 20 §.

20 §. Övervakning av hushållsvattnets kvalitet samt föreskrifter om användningen av hushållsvatten. I 1 mom. förtydligas ansvaret för hushållsvattnets kvalitet. Enligt förslaget ska anläggningar som levererar hushållsvatten och vattenanvändare som tar vatten med egna anordningar se till att hushållsvattnet uppfyller de krav som avses i 17 § 1 mom. Ansvaret inbegriper endast den del av distributionsnätet som innehåller anläggningen och vattnets ägare. I momentet föreskrivs det vidare om den kommunala hälsoskyddsmyndighetens uppgifter i fråga om övervakningen av hushållsvattnets kvalitet.

Det föreslås att till 1 mom. fogas inte bara bestämmelsen om myndighetstillsyn, utan också en bestämmelse om egenkontroll för anläggningar som levererar hushållsvatten. Såväl myndighetstillsynen som verksamhetsutövarens egenkontroll ska grunda sig på riskbedömning och

RP 124/2016 rd

riskhantering av hushållsvattnets kvalitet. Bestämmelsen grundar sig på den ändring av dricksvattendirektivet som gjordes 2015 och som ska införlivas i den nationella lagstiftningen före den 27 oktober 2017.

Med egenkontroll hänvisas till den i 2 § i denna proposition avsedda skyldigheten för verksamhetsutövaren att identifiera de risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp de faktorer som påverkar dem. Också enligt 15 § i lagen om vattentjänster ska ett vattentjänstverk (anläggning som levererar hushållsvatten) hålla sig informerat om risker som hänför sig till kvantiteten av eller kvaliteten på råvatten samt i vilket skick verkets anordningar är. Enligt motiveringen till den lagen (RP 218/2013 rd) avses med vattentjänstverkets anordningar alla anordningar och konstruktioner som behövs för verkets verksamhet, såsom vattentäkter, vattenbehandlingsanläggningar, distributionsnätet med cisterner och anordningar för det, pumpstationer, reningsverk och avloppsnät med brunnar och anordningar för det. Särskild vikt ska fästas vid verkets ledningsnät. Utifrån dessa skyldigheter för vattentjänstverket att hålla sig informerat dimensioneras verkets kontrollskyldigheter. De ska i fråga om den egenkontroll som görs enligt hälsoskyddslagen i huvudsak riktas till säkerställandet av hushållsvattnets kvalitet så som föreskrivs i 2 §.

Med vattentjänstverkens egenkontroll avses i propositionen inte bara den etablerade termen driftsövervakning av vattenkvalitet, utan också annan kontroll som är viktig för anläggningens verksamhet, såsom att kontrollera, bokföra och i anläggningens verksamhet beakta att omgivningen är ändamålsenlig och renlig. Som anläggningens omgivning räknas de områden som är i anläggningens ägo och de områden och den infrastruktur som är i dess besittning samt i fråga om grundvattenverk det område där grundvattnet bildas och i fråga om ytvattenverk den del av avrinningsområdet som påverkar riskerna för anläggningens råvatten. Driftsövervakningen av anläggning riktas ändå främst till den infrastruktur och omgivning som anläggningen kan påverka. Man kan inte utifrån driftsövervakningen förutsätta att anläggningen ska ha en mer omfattande uppföljning av tillrinningsområdet för råvattnet än vad som följer av deras egen verksamhet. När det gäller tillrinningsområdet för råvatten ska anläggningen känna till de risker som är förknippade med kvaliteten på råvattnet, och genom egenkontroll övervaka råvattnets kvalitet i den utsträckning som krävs för att säkerställa vattenbehandlings tillräcklighet och hushållsvattnets kvalitet.

I 2 mom. föreskrivs det att riskbedömningen ska göras i samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter. Detta betyder att anläggningar som levererar hushållsvatten ska samarbeta med de aktörer som samarbetet förutsätter (olika myndigheter, andra verksamhetsutövare som påverkar riskerna) när de identifierar risker som är förknippade med råvattnet och anordningarna och när de dimensionerar mängden tillsyn. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i sin tur samarbeta främst med den anläggning som levererar hushållsvattnet när den godkänner den riskbedömning som anläggningen gjort och när den beslutar om de inspektioner som ska inkluderas i myndighetstillsynen över anläggningen. Dricksvattendirektivet förutsätter särskilt att man i riskbedömningen beaktar resultaten av de kontrollprogram som görs med stöd av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG). Också annan uppföljning av miljöns tillstånd, såsom recipientkontroll av miljötillståndspliktiga verksamhetsutövare och andra uppföljningar enligt miljöskyddslagen (527/2014) bidrar till information som behövs för riskbedömningen. Därför ska anläggningar som levererar hushållsvatten och den kommunala hälsoskyddsmyndigheten också samarbeta med de behöriga myndigheterna enligt dessa författningar (den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och närings-, trafik- och miljöcentralen).

I lagen om vattentjänster definieras inte hur skyldigheten att hålla sig informerad om risker ska genomföras i praktiken. Dricksvattendirektivet förutsätter emellertid att riskbedömningen av hushållsvattnets kvalitet ska baseras på de allmänna principerna om riskbedömning som anges i förhållande till internationella standarder, exempelvis standard EN 15975-2 ("Vatten-

försörjning – Säkerhet – Riktlinjer för risk- och krishantering”). I denna standard beskrivs Water Safety Plan-principen (WSP). En riskbedömning som görs enligt principen i direktivet kan göras med ett nätbaserat verktyg som i Finland är avgiftsfritt tillgängligt för alla vattentjänstverk och myndigheter som deltar i övervakningen av hushållsvatten.

I 3 mom. föreskrivs det om den kommunala hälsoskyddsmyndighetens skyldigheter. Den kommunala hälsoskyddsmyndighetens skyldigheter utökas med de i dricksvattendirektivet angivna skyldigheterna att godkänna den riskbedömning som utgör grunden för övervakningen av hushållsvatten (1 punkten), att säkerställa att information om att en riskbedömning har gjorts tillsammans med en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig för vattenanvändarna (2 punkten), att regelbundet övervaka kvaliteten på hushållsvatten (3 punkten) och att utifrån tillsynsprogrammen verifiera att de åtgärder som vidtas för att hantera riskerna är effektiva och ändamålsenliga (4 punkten). Det föreslås att den gällande bestämmelsen, enligt vilken övervakningen av hushållsvatten endast gäller övervakning av vatten som distribueras av anläggningar som levererar hushållsvatten ska ändras eftersom den inte motsvarar dricksvattendirektivet. Enligt den föreslagna 3 punkten ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervaka kvaliteten på allt sådant i 18 och 18 a § avsett hushållsvatten som används i livsmedelslokaler, alltså allt vatten som enligt dricksvattendirektivet ska övervakas nationellt.

Enligt 2 punkten ska information om att en riskbedömning har gjorts tillsammans med en sammanfattning av resultaten finnas tillgänglig för vattenanvändarna. Detta betyder inte att hela riskbedömningen ska publiceras, eftersom den kan innehålla konfidentiell information om anläggningens driftssäkerhet och säkerhet. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska särskilt se till att konfidentiell information eller information som kan äventyra anläggningens driftssäkerhet inte publiceras. Som sammanfattning räcker t.ex. information om när riskbedömningen har gjorts eller uppdaterats, vilka aktörer som har deltagit i utarbetandet av den, vilka kvalitetsaspekter hos hushållsvattnet som särskilt tagits fasta på och hur riskbedömningen har påverkat provtagningens frekvensen och vilka parametrar som kontrolleras.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de åtgärder som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten vid behov har rätt att kräva för förebyggande av sanitär olägenhet och hantering av risker som äventyrar hushållsvattnets säkerhet.

Det föreslås att till 4 mom. flyttas det bemyndigande att utfärda förordning som gäller bestämmelser om hushållsvatten och som finns i 21 § (regelbunden kontroll, behövliga undersökningar, information och rapportering) och att man bemyndigar social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning om den riskbedömning och riskhantering som avses i 1 och 2 mom.

20 b §. Hushållsvattenhygienisk kompetens. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral i 1 mom. ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

21 §. Andra författningar och rättsakter som gäller hushållsvatten. Det föreslås att de bemyndiganden att utfärda förordning som finns i 2 mom. ska tas in i samband med de paragrafer som de gäller.

25 §. Avfallshanteringen vid stora offentliga tillställningar. I 2 mom. föreskrivs för närvarande om rätten för Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral att meddela anvisningar. Eftersom det inte är fråga om givande av bindande normer och eftersom det centrala ämbetsverket även utan en uttrycklig bestämmelse har rätt att meddela juridiskt icke-bindande allmänna anvisningar föreslås det att momentet upphävs.

28 a §. Bassängvattenhygienisk kompetens. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i paragrafen ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett 2 mom. med stöd av vilket verksamhetsutövaren i syfte att minska belastningen på bassängvattnet ska se till att de personer som deltar i renhållning och städning av simbassänger och våtutrymmen har tillräcklig kunskap om hur hygien i simbassänger och våtutrymmen påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler.

Städningen av bassängutrymmen kan i fråga om sin hygiennivå jämföras med städning på hög nivå, vilken kräver särskild yrkeskunskap. Hygien i bassängutrymmena inverkar i hög grad på bassängvattnets kvalitet, men när bestämmelserna om bassängvattenhygienisk kompetens gavs lämnades städarna utanför det obligatoriska kompetenstestet. Städarna och deras intresseorganisationer har dock själva önskat ett system för städningen motsvarande testet för bassängvattenhygienisk kompetens, och ett sådant system har utvecklats av social- och hälsovårdsministeriet, utbildare inom sanitetsområdet och verksamhetsutövare i simhallsbranschen. Testet ska inte vara obligatoriskt för städare, utan verksamhetsutövaren ska också på något annat sätt, t.ex. genom långvarig erfarenhet kunna visa att de personer som deltar i städningen av bassäng- och våtutrymmen är kompetenta. Bestämmelsen framhäver dock betydelsen av verksamhetsutövarens egenkontroll för att undvika sanitära olägenheter.

49 b §. Tillsyn över undersökningslaboratorier. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i paragrafen ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

59 a §. Test och testning. Det föreslås att namnet Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i paragrafen ersätts med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Det föreslås att statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet (665/2006), i vilken det finns närmare bestämmelser om det obligatoriska innehållet i kommunala tillsynsplaner, upphävs efter det att lagen har antagits och blivit stadfästa.

Det föreslås att statsrådets förordning om riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet (78/2011) upphävs.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. På anmälningar som är under behandling när ändringen av lagen träder i kraft ska de bestämmelser som var i kraft vid tidpunkten för anmälan tillämpas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen (763/1994) 25 § 2 mom., sådant det lyder i lag 24/2006,
ändras 2, 4, 4 a, 6, 8, 13, 15—18, 20, 20 b, 21, 25, 28 a, 49 b och 59 a §, av dem
4 § sådan den lyder i lagarna 1223/2002 och 24/2006, 4 a, 8, 20 b, 28 a och 59 a § sådana de
lyder i lag 285/2006, 6 § sådan den lyder i lagarna 285/2006 och 129/2009, 13, 25 och 49 b §
sådana de lyder i lag 24/2006, 15 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1223/2002,
253/2005 och 309/2006, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 441/2000, 17 § sådan den ly-
der delvis ändrad i lagarna 441/2000 och 1551/2009, 18 § sådan den lyder i lagarna 24/2006
och 1551/2009, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 441/2000 ja 24/2006 och 21 § så-
dan den lyder i lag 602/2013, samt
fogas till lagen en ny 18 a § som följer:

2 §

Allmänna principer

En verksamhet som påverkar livsmiljön ska planeras och ordnas så att befolkningens och individens hälsa upprätthålls och främjas.

Den som utövar verksamhet som påverkar livsmiljön ska identifiera de risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp de faktorer som påverkar dem (egenkontroll). Verksamheten ska utövas så att uppkomsten av sanitära olägenheter så långt som möjligt förhindras.

4 §

Ledning och styrning av tillsynen

Den högsta ledningen och styrningen av den allmänna planeringen av och tillsynen över hälsoskyddet utövas av social- och hälsovårdsministeriet.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården styr verkställigheten av och tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

4 a §

Riksomfattande tillsynsprogram

För styrningen och samordningen av den tillsyn som regleras i denna lag ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utarbета ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen (tillsynsprogram).

Tillsynsprogrammet ska ses över vid behov. Tillsynsprogrammet ska beakta de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som ställs i det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet.

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen ska inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen ska informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Kommunen ska för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (kommunal tillsynsplan). Tillsynen ska vara av hög kvalitet, vara riskbaserad och förebygga sanitära olägenheter.

Den kommunala tillsynsplanen ska beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a § i enlighet med de lokala behoven. Tillsynsplanen ska ses över vid behov.

Kommunen ska inom sitt område också sörja för tillsynen över efterlevnaden av de förordningar antagna av Europeiska unionen som hänför sig till tillämpningsområdet för denna lag samt för beviljandet av de intyg som avses i artiklarna 20 och 39 i Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (2005) (FördrS 50 och 51/2007) i enlighet med bilaga 3 till reglementet. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården anger de hamnar i Finland i vilka den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska inspektera fartygen och vid behov bevilja intyg.

8 §

Beredskap för störningssituationer

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i samarbete med andra myndigheter och inrättningar utarbeta en beredskapsplan för störningssituationer som påverkar livsmiljön. Verksamheten ska planeras i förväg och övas så att man i en störningssituation kan förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått vid störningen, så att följderna av störningen kan minimeras och så att återhämtningen efter störningen kan komma i gång så snart som möjligt.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande störningssituationer.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för störningssituationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om

1) ibruktagande av en byggnad, en lokal eller ett annat driftställe som annat än tillfälligt används för offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster (530/1999),

2) ibruktagande av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006),

3) ibruktagande av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand,

4) ibruktagande av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller högskoleutbildning,

5) ibruktagande av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktingförläggning,

RP 124/2016 rd

6) ibruktagande av en solarie-, tatuerings- eller skönhetssalong eller någon annan lokal där det utförs hudbehandling,

7) ibruktagande av en sådan annan lokal eller inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet.

En motsvarande anmälan ska göras också när en i 1 mom. avsedd verksamhet ändras väsentligt. När verksamhetsutövaren byts ska den nya verksamhetsutövaren underrätta den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om saken. Anmälan behöver inte göras, om verksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt de uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten. Närmare bestämmelser om anmälan och de utredningar som ska fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Behandling av anmälan

Hälsoskyddsmyndigheten ska ge anmälaren ett intyg över att anmälan har tagits emot, behandla anmälan och vid behov göra en inspektion enligt 45 §. Byggnadstillsynsmyndigheten för den ort där lokalen finns ska vid behov underrättas om anmälan.

Om den anmälda verksamheten kan påverka livsmiljön, ska hälsoskyddsmyndigheten i behövlig omfattning höra dem som kan påverkas. Bestämmelser om hälsoskyddsmyndighetens rätt att besluta om avhjälpan eller förebyggande av sanitära olägenheter finns i 51 §.

Inkomna anmälningar om inkvarteringsrörelser samt eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler ska meddelas polisinrättningen i det härad inom vars verksamhetsområde byggnaden, lokalen eller driftstället finns samt räddningsmyndigheten i området. Polis- och räddningsmyndigheterna har rätt att närvara när en inspektion utförs.

16 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) hushållsvatten allt vatten

a) som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål, oavsett om vattnet tillhandahålls genom ett distributionsnät, från en tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i cisterner eller om vattnet tas med vattenanvändarens egna anordningar,

b) som används i en livsmedelslokal enligt livsmedelslagen för tillverkning, bearbetning, förvaring av livsmedel eller utsläppande av livsmedel på marknaden,

2) vattentäkt en brunn eller någon annan sådan konstruktion eller anordning som används för tagande av grundvatten, ytvatten eller konstgjort grundvatten att användas som hushållsvatten,

3) anläggning som levererar hushållsvatten en verksamhetsutövare som levererar hushållsvatten från ett distributionsnät eller annat än tillfälligt från en tankbil eller tankbåt,

4) vattendistributionsområde ett sådant enhetligt område av ett distributionsnät för hushållsvatten där kvaliteten på hushållsvattnet är i stort sett enhetlig och där en enda anläggning som levererar hushållsvatten svarar för distributionen av hushållsvatten, samt sådana hushåll, livsmedelslokaler samt verksamhetsutövare med offentlig eller kommersiell verksamhet som använder hushållsvatten som tas med vattenanvändarens egna anordningar.

Som hushållsvatten betraktas dock inte naturligt mineralvatten eller vatten som används som medicinska syften och inte heller vatten som används uteslutande för klädtvätt eller städning, för att tvätta sig med, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål.

RP 124/2016 rd

Vad som i denna lag föreskrivs om anläggningar som levererar hushållsvatten tillämpas också på verksamhetsutövare som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten.

17 §

Allmänna krav och undantag från dem

Vatten som är avsett att användas som hushållsvatten ska vara oskadligt för hälsan och lämpligt för sitt ändamål. Föroreningar från ämnen som används vid behandling eller distribution av vatten eller från material som används i anordningar får inte finnas kvar i hushållsvattnet i högre koncentrationer än vad som är behövligt för ändamålet med användningen av ämnena och materialen, och ämnena och materialen får inte heller äventyra uppfyllandet av kvalitetskraven för hushållsvatten.

Vattentäkter samt vattenbehandlings-, vattenlagrings- och vattendistributionsanordningar ska planeras, förläggas, byggas och av innehavaren skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom. I samband med dessa åtgärder ska hänsyn dessutom tas till de bestämmelser om skyddsområden för vattentäkter som meddelats med stöd av 4 kap. 12 § i vattenlagen och de skyddsplaner för grundvattenområden som utarbetats med stöd av 10 e § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004).

Närmare bestämmelser om kvalitetskraven på och desinficering av hushållsvatten, om tillräcklig behandling av vatten som levereras för att användas som hushållsvatten, om kemikalier som används vid behandlingen, om de hälsorelaterade egenskaperna hos materialen i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och om det förfarande som tillämpas vid ansökan om och beviljande av undantag enligt 4 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Regionförvaltningsverket kan på ansökan av en anläggning som levererar hushållsvatten eller, i fråga om hushållsvatten som tas med vattenanvändarens egna anordningar, på ansökan av vattnets ägare bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av de med stöd av 3 mom. föreskrivna kvalitetskraven i fråga om vattendistributionsområdet. Undantag kan beviljas, om anskaffningen av hushållsvatten inte kan skötas på något annat skäligt sätt på området i fråga och undantaget inte medför sanitär olägenhet.

18 §

Godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten och som har egen produktion eller behandling av vatten ska senast tre månader innan man planerar inleda verksamheten ansöka om godkännande av verksamheten hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Hushållsvatten får inte levereras förrän verksamheten har godkänts.

Ansökan om godkännande av verksamheten ska också göras om vattentakten eller vattenbehandlingen i väsentlig grad utvidgas eller ändras, eller om det i vattenkvaliteten eller vattendistributionen sker förändringar som är väsentliga med tanke på hushållsvattnets kvalitet. En ansökan om ändring ska göras senast 30 dygn innan verksamheten ändras. Verksamheten får inte ändras förrän ansökan har godkänts.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska för kännedom sända ansökan till de regionförvaltningsverk, de närings-, trafik- och miljöcentraler och de kommunala hälsoskyddsmyndigheter till vars områden anläggningen som levererar hushållsvatten levererar vatten eller från vars områden den tar vatten och ge dessa tillfälle att yttra sig med anledning av ansökan.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i sitt beslut om godkännande ange vattendistributionsområdena för den anläggning som levererar hushållsvatten. Den kommunala hälso-

RP 124/2016 rd

skyddsmyndigheten ska i sitt beslut om godkännande meddela den sökande sådana behövliga villkor som avses i 20 §.

18 a §

Anmälningsskyldighet om vattendistributionsområde

Verksamhetsutövare som tar hushållsvatten med egna anordningar för användning som ett led i offentlig eller kommersiell verksamhet och andra än i 18 § avsedda anläggningar som levererar hushållsvatten ska till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten göra en sådan anmälan som avses i 13 §. Ägaren till en vattentäkt eller vattencistern som är i gemensam användning ska till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten göra en i 13 § avsedd anmälan om ett vattendistributionsområde, om vatten tas med vattenanvändarnas egna anordningar för att användas som hushållsvatten för sammanlagt minst 50 personers behov eller minst 10 kubikmeter per dygn.

20 §

Övervakning av hushållsvattnets kvalitet samt villkor om användningen av hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten och vattenanvändare som tar hushållsvatten med egna anordningar ska se till att hushållsvattnet uppfyller de krav som avses i 17 § 1 mom.

Den egenkontroll och övervakning av hushållsvattnets kvalitet som anläggningar som levererar hushållsvatten gör ska grunda sig på bedömning och hantering av de risker som påverkar vattnets hygieniska kvalitet. Riskbedömningen ska göras i samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska

- 1) godkänna den riskbedömning som avses i 1 mom.,
- 2) säkerställa att information om att en riskbedömning har gjorts tillsammans med en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig för vattenanvändarna,
- 3) regelbundet övervaka kvaliteten på sådant i 18 och 18 a § avsett hushållsvatten som används i livsmedelslokaler,
- 4) utifrån tillsynsprogrammen verifiera att åtgärder för att hantera riskerna för människors hälsa vidtas i hela vattenproduktionskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till vattendistribution och att dessa åtgärder är ändamålsenliga och effektiva.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan vid behov

- 1) förplikta verksamhetsutövaren att kontrollera vattenkvaliteten,
- 2) bestämma att hushållsvatten ska desinficeras eller behandlas på något annat sätt, om detta ska anses behövt med hänsyn till vattnets kvalitet,
- 3) för förebyggande av sanitär olägenhet meddela villkor om vattnets användning.

Närmare bestämmelser om den riskbedömning och riskhantering som avses i 1 och 2 mom. samt om regelbunden övervakning av hushållsvattnets kvalitet, behövliga undersökningar, information och rapportering om resultat utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

20 b §

Hushållsvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsutövaren ska på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som levererar hushållsvatten har ett av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat ge-

RP 124/2016 rd

nomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

21 §

Andra författningar och rättsakter som gäller hushållsvatten

Bestämmelser om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, samt i kemikalielagen.

25 §

Avfallshanteringen vid stora offentliga tillställningar

Vid stora offentliga tillställningar ska avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena ordnas så att de inte orsakar sanitär olägenhet. Närmare bestämmelser om avfallshandtering och hygieniska arrangemang vid stora offentliga tillställningar utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

28 a §

Bassängvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsutövaren ska på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning som omfattas av anmälningskyldigheten enligt 13 § har ett av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Verksamhetsutövaren ska i syfte att minska belastningen på bassängvattnet se till att de personer som deltar i renhållning och städning av simbassänger och våtutrymmen har tillräcklig kunskap om hur hygienien i utrymmena påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

49 b §

Tillsyn över undersökningslaboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket övervakar att de laboratorier som avses i 49 a § iakttar denna lag och de bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den. Om ett laboratorium bryter mot dessa, kan Livsmedelssäkerhetsverket, efter att ha hört Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, meddela de förelägganden som behövs för att rätta till verksamheten. Om laboratoriet inte rättar till bristerna trots Livsmedelssäkerhetsverkets förelägganden, kan Livsmedelssäkerhetsverket återkalla godkännandet av laboratoriet för en viss tid. Livsmedelssäkerhetsverket ska även på framställning av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården meddela förelägganden för att rätta till ett laboratoriums verksamhet eller vid behov avbryta verksamheten för en viss tid.

RP 124/2016 rd

Livsmedelssäkerhetsverket för med tanke på den tillsyn som avses i 1 mom. ett register över godkända laboratorier. I registret införs namnet på och kontaktuppgifterna för det godkända laboratoriet, de analysmetoder som tillämpas inom bedömningen samt namnet på den person som ansvarar för undersökningarna i laboratoriet.

Bestämmelser om inhämtande av personuppgifter och införande av dem i registret samt användningen av registeruppgifterna finns i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

59 a §

Test och testning

Test som avses i 20 b och 28 a § får anordnas av testare som godkänts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Som testare godkänns en person som

1) har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet samt teknik, eller

2) i fråga om examen och ämneskompetens är behörig för en lektors- eller lärartjänst som anknyter till vattenverksteknik eller hushållsvatten- och bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Testet sker enligt testdeltagarens val antingen på finska eller på svenska. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan bestämma om uppläggningsavtestet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården övervakar testarnas verksamhet. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan återkalla godkännandet av en testare, om testaren i väsentlig grad bryter mot de bestämmelser som gäller verksamheten och inte trots Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens uppmaning har rättat till sin verksamhet inom utsatt tid.

Testaren har rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. På testare som fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om jäv för tjänstemän.

Närmare bestämmelser om testarnas behörighet och förutsättningarna för godkännande som testare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 20 § träder dock i kraft först den 27 oktober 2017.

På anmälningar som är under behandling när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Helsingfors den 25 augusti 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen (763/1994) 25 § 2 mom., sådant det lyder i lag 24/2006,
ändras 2, 4, 4 a, 6, 8, 13, 15—18, 20, 20 b, 21, 25, 28 a, 49 b och 59 a §, av dem
4 § sådan den lyder i lagarna 1223/2002 och 24/2006, 4 a, 8, 20 b, 28 a och 59 a § sådana de
lyder i lag 285/2006, 6 § sådan den lyder i lagarna 285/2006 och 129/2009, 13, 25 och 49 b §
sådana de lyder i lag 24/2006, 15 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1223/2002,
253/2005 och 309/2006, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 441/2000, 17 § sådan den ly-
der delvis ändrad i lagarna 441/2000 och 1551/2009, 18 § sådan den lyder i lagarna 24/2006
och 1551/2009, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 441/2000 ja 24/2006 och 21 § så-
dan den lyder i lag 602/2013, samt
fogas till lagen en ny 18 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Allmänna principer

Allmänna principer

En verksamhet som påverkar livsmiljön skall planeras och ordnas så att befolkningens och individens hälsa upprätthålls och främjas.

Verksamhet som påverkar livsmiljön skall utövas så att uppkomsten av sanitära olägenheter så långt som möjligt förhindras.

En verksamhet som påverkar livsmiljön ska planeras och ordnas så att befolkningens och individens hälsa upprätthålls och främjas.

Den som utövar verksamhet som påverkar livsmiljön ska identifiera de risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp de faktorer som påverkar dem (egenkontroll). Verksamheten ska utövas så att uppkomsten av sanitära olägenheter så långt som möjligt förhindras.

4 §

4 §

Ledning och styrning av tillsynen

Ledning och styrning av tillsynen

Den högsta ledningen och styrningen av den allmänna planeringen av och tillsynen över hälsoskyddet utövas av social- och hälsovårdsministeriet.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral styr verkställigheten av och tillsynen över denna lag och de bestämmelser som ut-

Den högsta ledningen och styrningen av den allmänna planeringen av och tillsynen över hälsoskyddet utövas av social- och hälsovårdsministeriet.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården styr verkställigheten av och tillsynen över denna lag och de bestämmelser

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

färdats med stöd av den.

4 a §

Riksomfattande tillsynsprogram

För styrningen och samordnandet av den tillsyn som regleras i denna lag skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen (*tillsynsprogram*). *Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:*

1) *allmän definition av innehållet i kontrollerna,*

2) *grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,*

3) *bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar,*

4) *metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 6 § 2 mom., samt*

5) *metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.*

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen skall inom sitt område, *så som föreskrivs nedan*, främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen skall informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Kommunen skall för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (kommunal tillsynsplan) så att tillsynen är av hög kvalitet och regelbunden

Föreslagen lydelse

som utfärdats med stöd av den.

4 a §

Riksomfattande tillsynsprogram

För styrningen och samordningen av den tillsyn som regleras i denna lag ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utarbeta ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen (*tillsynsprogram*).

Tillsynsprogrammet ska ses över vid behov. Tillsynsprogrammet ska beakta de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som ställs i det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet.

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen ska inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen ska informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Kommunen ska för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (*kommunal tillsynsplan*). Tillsynen ska vara av hög kvalitet, vara riskbaserad och

Gällande lydelse

samt förebygger sanitära olägenheter. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,
- 3) provtagning och provundersökning som sker genom kommunens försorg,
- 4) utvärdering av tillsynsplanen, samt
- 5) godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärderingen av tillsynsplanerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kommunen ska inom sitt område också sörja för tillsynen över att de förordningar utfärdade av Europeiska gemenskapen som hänför sig till tillämpningsområdet för denna lag iakttas samt för beviljandet av de intyg som avses i artiklarna 20 och 39 i Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (2005) (FördrS 51/2007) i enlighet med bilaga 3 till reglementet.

8 §

Beredskap för exceptionella situationer

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande exceptionella situationer.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått i exceptionella situationer.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för exceptionella situationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

förebygga sanitära olägenheter.

Den kommunala tillsynsplanen ska beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a § i enlighet med de lokala behoven. Tillsynsplanen ska ses över vid behov.

Kommunen ska inom sitt område också sörja för tillsynen över efterlevnaden av de förordningar antagna av Europeiska unionen som hänför sig till tillämpningsområdet för denna lag samt för beviljandet av de intyg som avses i artiklarna 20 och 39 i Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (2005) (FördrS 50 och 51/2007) i enlighet med bilaga 3 till reglementet. *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården anger de hamnar i Finland i vilka den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska inspektera fartygen och vid behov bevilja intyg.*

8 §

Beredskap för störningssituationer

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i samarbete med andra myndigheter och inrättningar utarbeta en beredskapsplan för störningssituationer som påverkar livsmiljön. Verksamheten ska planeras i förväg och övas så att man i en störningssituation kan förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått vid störningen, så att följderna av störningen kan minimeras och så att återhämtningen efter störningen kan komma i gång så snart som möjligt.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande störningssituationer.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för stör-

Gällande lydelse

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsidkaren skall senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om *följande verksamheter*:

1) *förläggande av ett arbetsutrymme, vars verksamhet kan ge upphov till sanitär olägenhet eller någon från sanitär synpunkt därmed jämförbar verksamhet, i ett bostadshus eller på ett område där det finns bostadslägenheter,*

2) en offentlig nöjes-, samlings- eller inkvarteringslokal anläggs eller tas i bruk,

3) en för allmänt bruk avsedd bastu, simhall, badstrand eller siminrättning eller badanläggning anläggs eller tas i bruk,

4) *förläggande eller ibruktagande av en för hållande av djur avsedd byggnad eller inrättning på ett detaljplaneområde, samt*

5) anläggande eller ibruktagande av en sådan annan lokal eller inrättning, för vars hygieniska förhållanden med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär måste uppställas särskilda krav; närmare bestämmelser om ovan avsedda lokaler och andra inrättningar utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

En motsvarande anmälan skall göras också när en i 1 mom. avsedd verksamhet ändras väsentligt. När verksamhetsidkaren byts skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten underrättas.

En sådan anmälan som avses i 1 mom. 1 punkten behöver inte göras, om miljötillstånd enligt miljöskyddslagen förutsätts för verksamheten.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan bestämma att anmälan enligt 1 mom. 4 punkten skall göras också på områden där anmälan anses behövlig på grund av existerande bosättning.

Närmare bestämmelser om anmälan och de utredningar som skall fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

ningssituationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om

1) ibruktagande av en byggnad, en lokal eller ett annat driftställe som annat än tillfälligt används för offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster (530/1999),

2) ibruktagande av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006),

3) ibruktagande av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand,

4) ibruktagande av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller högskoleutbildning,

5) ibruktagande av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktinförläggning,

6) ibruktagande av en solarie-, tatuerings- eller skönhetssalong eller någon annan lokal där det utförs hudbehandling,

7) ibruktagande av en sådan annan lokal eller inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet.

En motsvarande anmälan ska göras också när en i 1 mom. avsedd verksamhet ändras väsentligt. När verksamhetsutövaren byts ska den nya verksamhetsutövaren underrätta den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om saken. Anmälan behöver inte göras, om verksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt de uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten. Närmare bestämmelser om

Gällande lydelse

15 §

Behandling av anmälan och föreskrifter som meddelas den anmälningsskyldige

Hälsoskyddsmyndigheten granskar anmälan och fattar beslut med anledning av den. Hälsoskyddsmyndigheten kan i sitt beslut, efter att ha hört verksamhetsidkaren, meddela föreskrifter som behövs för att sanitära olägenheter skall kunna förebyggas eller, om en sanitär olägenhet inte kan hindras på något annat sätt, förbjuda verksamheten på platsen i fråga.

Det är nödvändigt att tillkännage att en anmälan är anhängig och att höra parterna, om den anmälda verksamheten kan orsaka betydande sanitär olägenhet.

Inkomna anmälningar om inkvarteringslokaler samt eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler skall meddelas polisinrättningen i det härad inom vars verksamhetsområde lokalen är belägen och räddningsmyndigheten i området. Polis- och räddningsmyndigheterna har rätt att närvara när en inspektion utförs.

Närmare bestämmelser om beslutet och dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Definitioner

Med hushållsvatten avses med undantag av naturligt mineralvatten och vatten som används som läkemedel:

1) allt vatten som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål, oavsett om vattnet tillhandahålls genom ett distributionsnät, från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare, och;

2) allt vatten som i ett företag inom livsmedelsbranschen används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluföring av livsmedel.

Som hushållsvatten betraktas dock inte vat-

Föreslagen lydelse

anmälan och de utredningar som ska fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Behandling av anmälan

Hälsoskyddsmyndigheten ska ge anmälaren ett intyg över att anmälan har tagits emot, behandla anmälan och vid behov göra en inspektion enligt 45 §. Byggnadstillsynsmyndigheten för den ort där lokalen finns ska vid behov underrättas om anmälan.

Om den anmälda verksamheten kan påverka livsmiljön, ska hälsoskyddsmyndigheten i behövlig omfattning höra dem som kan påverkas. Bestämmelser om hälsoskyddsmyndighetens rätt att besluta om avhjälpande eller förebyggande av sanitära olägenheter finns i 51 §.

Inkomna anmälningar om inkvarteringsrörelser samt eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler ska meddelas polisinrättningen i det härad inom vars verksamhetsområde *byggnaden, lokalen eller driftstället* finns samt räddningsmyndigheten i området. Polis- och räddningsmyndigheterna har rätt att närvara när en inspektion utförs.

16 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) hushållsvatten allt vatten

a) som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål, oavsett om vattnet tillhandahålls genom ett distributionsnät, från en tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i cisterner eller om vattnet tas med vattenanvändarens egna anordningar,

b) som används i en livsmedelslokal enligt livsmedelslagen för tillverkning, bearbetning, förvaring av livsmedel eller utsläppande av livsmedel på marknaden,

2) vattentäkt en brunn eller någon annan

Gällande lydelse

ten som används uteslutande för tvättning, bykning eller städning, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål.

Med vattentäkt avses i denna lag en konstruktion eller anordning som används för tagande av grund- eller ytvatten att nyttjas som hushållsvatten.

Med anläggning som levererar hushållsvatten avses anläggningar som för användning som hushållsvatten levererar vattenledningsvatten eller vatten som säljs i flaskor eller i behållare.

Föreslagen lydelse

sådan konstruktion eller anordning som används för tagande av grundvatten, ytvatten eller konstgjort grundvatten att användas som hushållsvatten,

3) anläggning som levererar hushållsvatten *en verksamhetsutövare som levererar hushållsvatten* från ett distributionsnät eller annat än tillfälligt från en tankbil eller tankbåt,

4) vattendistributionsområde ett sådant enhetligt område av ett distributionsnät för hushållsvatten där kvaliteten på hushållsvattnet är i stort sett enhetlig och där en enda anläggning som levererar hushållsvatten svarar för distributionen av hushållsvatten, samt sådana hushåll, livsmedelslokaler samt verksamhetsutövare med offentlig eller kommersiell verksamhet som använder hushållsvatten som tas med vattenanvändarens egna anordningar.

Som hushållsvatten betraktas dock inte naturligt mineralvatten eller vatten som används som medicinska syften och inte heller vatten som används uteslutande för klädtvätt eller städning, för att tvätta sig med, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål.

Vad som i denna lag föreskrivs om anläggningar som levererar hushållsvatten tillämpas också på verksamhetsutövare som levererar vatten till en anläggning som levererar hushållsvatten.

17 §

Allmänna krav och undantag från dem

Vatten som är avsett att nyttjas som hushållsvatten skall vara oskadligt för hälsan och också i övrigt lämpligt för det avsedda ändamålet.

Vattentäkt och anläggning som levererar hushållsvatten skall planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom. Om skyddsområden för vattentäkt bestäms särskilt.

Regionförvaltningsverket kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag i fråga om uppfyllandet av de kvalitetskrav som reglerats med stöd av 21 §. Undantag kan beviljas, om distributionen av hushållsvatten inte kan

17 §

Allmänna krav och undantag från dem

Vatten som är avsett att användas som hushållsvatten ska vara oskadligt för hälsan och lämpligt för sitt ändamål. Föroreningar från ämnen som används vid behandling eller distribution av vatten eller från material som används i anordningar får inte finnas kvar i hushållsvattnet i högre koncentrationer än vad som är behövligt för ändamålet med användningen av ämnena och materialen, och ämnena och materialen får inte heller äventyra uppfyllandet av kvalitetskraven för hushållsvatten.

Vattentäkter samt vattenbehandlings-, vattenlagrings- och vattendistributionsanordningar *ska planeras, förläggas, byggas och*

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

ombesörjas på något annat skäligt sätt på området i fråga och om undantaget inte medför fara för människors hälsa.

Föreslagen lydelse

av innehavaren *skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom.* I samband med dessa åtgärder ska hänsyn dessutom tas till de bestämmelser om skyddsområden för vattentäkter som meddelats med stöd av 4 kap. 12 § i vattenlagen och de skyddsplaner för grundvattenområden som utarbetats med stöd av 10 e § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004).

Närmare bestämmelser om kvalitetskraven på och desinficering av hushållsvatten, om tillräcklig behandling av vatten som levereras för att användas som hushållsvatten, om kemikalier som används vid behandlingen, om de hälsorelaterade egenskaperna hos materialen i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och om det förfarande som tillämpas vid ansökan om och beviljande av undantag enligt 3 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Regionförvaltningsverket kan på ansökan av en anläggning som levererar hushållsvatten eller, i fråga om hushållsvatten som tas med vattenanvändarens egna anordningar, på ansökan av vattnets ägare bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av de med stöd av 3 mom. föreskrivna kvalitetskraven i fråga om vattendistributionsområdet. Undantag kan beviljas, om anskaffningen av hushållsvatten inte kan skötas på något annat skäligt sätt på området i fråga och undantaget inte medför sanitär olägenhet.

18 §

Godkännande av anläggning som levererar hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten skall senast tre månader innan verksamheten inleds hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ansöka om godkännande av verksamheten. Hushållsvatten får inte levereras innan anläggningen har godkänts.

Ansökan om godkännande av verksamheten skall också göras då vattentäkten eller vattenbehandlingen i väsentlig grad utvidgas eller byggs om eller då det med tanke på kvaliteten på det hushållsvatten som skall leverera-

18 §

Godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten och som har egen produktion eller behandling av vatten ska senast tre månader innan man planerar inleda verksamheten ansöka om godkännande av verksamheten hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Hushållsvatten får inte levereras förrän verksamheten har godkänts.

Ansökan om godkännande av verksamheten ska också göras om vattentäkten eller vattenbehandlingen i väsentlig grad utvidgas el-

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

ras sker väsentliga förändringar i vattenkvaliteten eller vattendistributionen. En ansökan som gäller verksamhetsförändringar skall göras senast 30 dygn innan verksamheten i väsentlig grad ändras. Verksamheten får inte ändras innan ansökan har godkänts

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska ge den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen tillfälle att yttra sig med anledning av en ansökan.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan i sitt beslut om godkännande meddela föreskrifter som avses i 20 § 2 och 3 mom.

Föreslagen lydelse

ler ändras, eller om det i vattenkvaliteten eller vattendistributionen sker förändringar som är väsentliga med tanke på hushållsvattnets kvalitet. En ansökan om ändring ska göras senast 30 dygn innan verksamheten ändras. Verksamheten får inte ändras förrän ansökan har godkänts.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska för kännedom sända ansökan till de regionförvaltningsverk, de närings-, trafik- och miljöcentraler och de kommunala hälsoskyddsmyndigheter till vars områden anläggningen som levererar hushållsvatten levererar vatten eller från vars områden den tar vatten och ge dessa tillfälle att yttra sig med anledning av ansökan.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i sitt beslut om godkännande ange vattendistributionsområdena för den anläggning som levererar hushållsvatten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska i sitt beslut om godkännande meddela den sökande sådana behövliga föreskrifter som avses i 20 §.

(ny)

18 a §

Anmälningsskyldighet om vattendistributionsområde

Verksamhetsutövare som tar hushållsvatten med egna anordningar för användning som ett led i offentlig eller kommersiell verksamhet och andra än i 18 § avsedda anläggningar som levererar hushållsvatten ska till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten göra en sådan anmälan som avses i 13 §. Ägaren till en vattentäkt eller vattencistern som är i gemensam användning ska till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten göra en i 13 § avsedd anmälan om ett vattendistributionsområde, om vatten tas med vattenanvändarnas egna anordningar för att användas som hushållsvatten för sammanlagt minst 50 personers behov eller minst 10 kubikmeter per dygn.

20 §

Övervakning av hushållsvattnets kvalitet

20 §

Övervakning av hushållsvattnets kvalitet

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

samt föreskrifter om användningen av hushållsvatten

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall regelbundet övervaka kvaliteten på vatten som distribueras av anläggningar som levererar hushållsvatten samt kvaliteten på hushållsvatten avsett för försäljning från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan vid behov förplikta verksamhetsidkaren att kontrollera vattenkvaliteten.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan bestämma att hushållsvatten skall desinficeras eller behandlas på något annat sätt, om detta skall anses nödvändigt med hänsyn till vattnets kvalitet, eller för förebyggande av sanitär olägenhet meddela föreskrifter om vattnets användning.

Föreslagen lydelse

samt föreskrifter om användningen av hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten och vattenanvändare som tar hushållsvatten med egna anordningar ska se till att hushållsvattnet uppfyller de krav som avses i 17 § 1 mom.

Den egenkontroll och övervakning av hushållsvattnets kvalitet som anläggningar som levererar hushållsvatten gör ska grunda sig på bedömning och hantering av de risker som påverkar vattnets hygieniska kvalitet. Riskbedömningen ska göras i samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska

1) godkänna den riskbedömning som avses i 1 mom.,

2) säkerställa att information om att en riskbedömning har gjorts tillsammans med en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig för vattenanvändarna,

3) regelbundet övervaka kvaliteten på sådant i 18 och 18 a § avsett hushållsvatten som används i livsmedelslokaler,

4) utifrån tillsynsprogrammen verifiera att åtgärder för att hantera riskerna för människors hälsa vidtas i hela vattenproduktionskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till vattendistribution och att dessa åtgärder är ändamålsenliga och effektiva.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan vid behov

1) förplikta verksamhetsutövaren att kontrollera vattenkvaliteten,

2) bestämma att hushållsvatten ska desinficeras eller behandlas på något annat sätt, om detta ska anses behövt med hänsyn till vattnets kvalitet,

3) för förebyggande av sanitär olägenhet meddela föreskrifter om vattnets användning.

Närmare bestämmelser om den riskbedömning och riskhantering som avses i 1 och 2 mom. samt om regelbunden övervakning av hushållsvattnets kvalitet, behövliga undersökningar, information och rapportering om resultat utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Gällande lydelse

20 b §

Hushållsvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som skall vara godkänd enligt denna lag och levererar hushållsvatten för mer än 50 personers behov eller mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

21 §

Författningar och rättsakter som gäller hushållsvatten

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas det närmare bestämmelser om förfarandet vid ansökan om och beviljande av sådana undantag som avses i 17 § 3 mom.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas det närmare bestämmelser om kvalitetskraven på hushållsvatten, om desinficering, om kemikalier som används vid behandlingen, om de hälsorelaterade egenskaperna hos materialen i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och likaså om regelbunden övervakning av hushållsvatten och om de undersökningar som behövs. Bestämmelser om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter och i kemikalielagen.

Närmare bestämmelser om kvalitetskrav på

Föreslagen lydelse

20 b §

Hushållsvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsutövaren ska på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som levererar hushållsvatten har ett av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

21 §

Andra författningar och rättsakter som gäller hushållsvatten

Bestämmelser om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, samt i kemikalielagen.

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

och kontrollundersökningar av hushållsvatten i små enheter får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

25 §

Avfallshanteringen vid stora offentliga tillställningar och allmänna anvisningar om avfall

Vid stora offentliga tillställningar skall avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena ordnas så att de inte orsakar hälsofara. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om avfallshandling och hygieniska arrangemang vid stora offentliga tillställningar.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan i syfte att förebygga sanitära olägenheter meddela anvisningar om handtering av avfall, desinficering av avloppsvatten, handtering av döda vilda djur samt om hygieniska krav på byggande av klosett. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall innan anvisningar meddelas höra andra myndigheter eller instanser vilkas verksamhet eller intresse saken särskilt gäller.

28 a §

Bassängvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning som avses i denna lag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

25 §

Avfallshanteringen vid stora offentliga tillställningar

Vid stora offentliga tillställningar ska avfallshanteringen och de hygieniska förhållandena ordnas så att de inte orsakar sanitär olägenhet. Närmare bestämmelser om avfallshandling och hygieniska arrangemang vid stora offentliga tillställningar utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

28 a §

Bassängvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsutövaren ska på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning som omfattas av *anmälningsskyldigheten enligt 13 §* har ett av *Tillstånds- och tillsynsverket* för social- och hälsovården utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Intyget utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Verksamhetsutövaren ska i syfte att minska belastningen på bassängvattnet se till att de personer som deltar i renhållning och städ-

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ning av simbassänger och våtutrymmen har tillräcklig kunskap om hur hygien i utrymmena påverkar bassängvattnets hygieniska kvalitet och tillräcklig kompetens när det gäller städning och renhållning av dessa lokaler.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

49 b §

Tillsyn över undersökningslaboratorier

Livsmedelsverket övervakar att de laboratorier som avses i 49 a § följer de föreskrifter som avses i denna lag och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om ett laboratorium inte följer dessa krav kan Livsmedelsverket, efter att ha hört Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, meddela de förelägganden som behövs för att rätta till verksamheten. Om laboratoriet inte rättar till bristerna trots Livsmedelsverkets förelägganden kan Livsmedelsverket återkalla godkännandet av laboratoriet för en viss tid. Livsmedelsverket skall även på framställning av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral meddela förelägganden för att rätta till ett laboratoriums verksamhet eller vid behov avbryta verksamheten för en viss tid.

Livsmedelsverket för med tanke på den tillsyn som avses i 1 mom. ett register över godkända laboratorier. I registret införs namnet på och kontaktuppgifterna för det godkända laboratoriet, de analysmetoder som tillämpas inom bedömningen samt namnet på den person som ansvarar för undersökningarna i laboratoriet.

På inhämtande av personuppgifter och införande av dem i registret samt på användning av registeruppgifterna tillämpas personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

49 b §

Tillsyn över undersökningslaboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket övervakar att de laboratorier som avses i 49 a § iakttar denna lag och de bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den. Om ett laboratorium bryter mot dessa, kan Livsmedelssäkerhetsverket, efter att ha hört *Tillstånds- och tillsynsverket* för social- och hälsovården, meddela de förelägganden som behövs för att rätta till verksamheten. Om laboratoriet inte rättar till bristerna trots Livsmedelssäkerhetsverkets förelägganden, kan Livsmedelssäkerhetsverket återkalla godkännandet av laboratoriet för en viss tid. Livsmedelssäkerhetsverket ska även på framställning av *Tillstånds- och tillsynsverket* för social- och hälsovården meddela förelägganden för att rätta till ett laboratoriums verksamhet eller vid behov avbryta verksamheten för en viss tid.

Livsmedelssäkerhetsverket för med tanke på den tillsyn som avses i 1 mom. ett register över godkända laboratorier. I registret införs namnet på och kontaktuppgifterna för det godkända laboratoriet, de analysmetoder som tillämpas inom bedömningen samt namnet på den person som ansvarar för undersökningarna i laboratoriet.

Bestämmelser om inhämtande av personuppgifter och införande av dem i registret samt användningen av registeruppgifterna finns i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Gällande lydelse

59 a §

Test och testning

Test som avses i 20 b och 28 a § får anordnas av testare som godkänts av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Som testare godkänns en person som:

1) har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet samt teknik, eller

2) i fråga om examen och ämneskompetens är behörig för en lektors- eller lärartjänst som anknyter till vattenverksteknik eller hushållsvatten- och bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Testet sker enligt testdeltagarens val antingen på finska eller svenska. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan bestämma om uppläggningsen av testet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar testarnas verksamhet. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan återkalla godkännandet av en testare, om testaren i väsentlig grad bryter mot de bestämmelser som gäller verksamheten och inte trots Social- och hälsovårdens produkttillsynscentralens uppmaning har rättat till sin verksamhet inom utsatt tid.

Testaren har rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. På testare som fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om jäv för tjänsteman. Närmare bestämmelser om testarnas behörighet och förutsättningarna för godkännande som testare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

59 a §

Test och testning

Test som avses i 20 b och 28 a § får anordnas av testare som godkänts av *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården*. Som testare godkänns en person som

1) har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet samt teknik, eller

2) i fråga om examen och ämneskompetens är behörig för en lektors- eller lärartjänst som anknyter till vattenverksteknik eller hushållsvatten- och bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Testet sker enligt testdeltagarens val antingen på finska eller på svenska. *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* kan bestämma om uppläggningsen av testet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården övervakar testarnas verksamhet. *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården* kan återkalla godkännandet av en testare, om testaren i väsentlig grad bryter mot de bestämmelser som gäller verksamheten och inte trots *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens* uppmaning har rättat till sin verksamhet inom utsatt tid.

Testaren har rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. På testare som fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om jäv för tjänstemän.

Närmare bestämmelser om testarnas behörighet och förutsättningarna för godkännande som testare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 20 § träder dock i kraft först den 27 oktober 2017.

På anmälningar som är under behandling när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

RP 124/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse